

Ladonja

Vjerski informativno-kulturni list

Hrvatska katolička
MLADEŽ

Crkva sv. Petra i Pavla u Sv. Petru u Šumi

Župna crkva sv. Petra i Pavla u Sv. Petru u Šumi podignuta je na mjestu benediktinske iz 1134. Počeo ju je graditi u baroknom stilu u 17. st. Supetarac Šimun Bratulić, pavlin, general reda i zagrebački biskup. Prigodom obnove, 1773. godine, dobila je u raskošno rezbareniim oltarima i namještaju tipična obilježja dekoracije rokokoa Hrvatskog zagorja. Dvije, od četiri kapele, bile su obložene pozlaćenim kožnim tapetama. Crkva ima pet oltara i barokne orgulje koje je izradio Ljubljančanin Janez Juraj Eisl. Strop je izведен od bačvastih križnih svodova. Pročelje je nastalo vjerojatno prije 1755. Zvonik ugrađen u ugao pročelja podignut je prvo u romaničkom slogu te obnovljen u 16. st. Po sredini je podijeljeno vijencem u dvije razine; u nišama su kipovi svetaca.

Samostanski sklop ima mali vrt te dvokatni stambeni i radni dio s prostorijama okupljenima oko središnjega klaustra. Južno je krilo izgrađeno 1731., a sjeverno 1780. Klaustar je oblikovan na dva kata s trijemom što ga drže gusti nizovi stupovi.

Samostan je bio kulturno središte središnje Istre. Razvijanjem kulta Majke Božje Częstochowske, pavlini su privlačili hodočasnike. Nakon raspuštanja reda 1783. samostanski je sklop služio u gospodarske svrhe, a crkva je postala župnom. Sredinom 20. st. samostan je bio već gotovo potpuno propao.

Pavlini su se vratili 7. srpnja 1993. i od tada vode župu i samostan.

Spomendani

3. lipnja Presveto Trostvo – župe Brest, Čepić, Sv. Nedjelja (Labinska), Račice.

4. lipnja 1974. preminuo *vlk. Ivan Kalčec*, rođen 1914. u Virovitici, zaređen 1944., službovao u Taru, porečkoj Novoj Vasi.

7. lipnja Tijelovo, Corpus Christi, svetkovina u spomen utemeljenja euharistije na Veliki četvrtak. Slavi se u četvrtak poslije svetkovine Presvetog Trostva. Nastala je u 13. st., a za cijelu Katoličku crkvu uveo ju je papa Urban IV.

11. lipnja 1952. preminuo *vlk. Josip Cukarić*, rođen 1922. u Juršićima, zaređen 1944., službovao u Svetvinčentu, Baderni; Sv. Feliks i Fortunat – župa Šišan.

15. lipnja Sv. Vid – župe Filipana, Gračiće, Grožnjan.

16. lipnja 2004. preminuo *vlk. Valentín Cukarić*, jedan od trojice braće svećenika (Antun, Josip, Valentín), rođen 1918. u Juršićima, zaređen 1942., službovao u Štinjanu, Fažani, Novi-

gradu. Općina Fažana preimenovala je 2007. dio ulice Put Sv. Elizeja u Ulicu don Valentina Cukarića i time odala počast svom nekadašnjem župniku koji je tamo djelovao u izuzetno otežanim pastoralnim i vjerskim uvjetima za komunističkog režima, nasuprot brijunske predsjedničke rezidencije; Sv. Kvircije i Julita – župa Višnjan.

23. lipnja 2004. preminuo *vlk. Božo Jelovac*, rođen 1920. u Kringi, zaređen 1944., službovao u Pazinu, Boljunu, Pazinu, Bujama, Novigradu; bio je duhovnik i ekonom u pazinskom sjemeništu te profesor na Visokoj teološkoj školi u Pazinu.

24. lipnja Ivan Krstitelj – župe Dajla, Kaldir, Krbune, Labinci, Šušnjevica, Sv. Ivan od Šterne.

26. lipnja Sv. Ivan i Pavao – župe Sv. Ivan i Pavao (Pazin), Šumber, Žbandaj.

29. lipnja Sv. Petar i Pavao – župe Gologorica, Kostanjica, Kringa, Kršete, Marčana, Sv. Pavao - Pula, Sv. Petar u Šumi, Vranja.

Crkva s radošću prihvatile Communio et progressio

Ulipnju 1971. Papinsko vijeće za sredstava društvenog priopćavanja, tada Papinska komisija, objavilo je dokument *Communio et progressio* koji govori o medijima u svjetlu Drugoga vatikanskog koncila.

„Koncilski oci, objavljajući dekret *Inter mirifica*, tražili su osnivanje posebne komisije za sva sredstva društvenog priopćavanja, kao i objavljivanje pastoralnih smjernica o tim sredstvima. Dokument *Communio et progressio* s radošću je prihvaćen od Crkve i samih sredstava priopćavanja diljem svijeta. Iz tog dokumenta zračio je duh otvorenosti prema sredstvima priopćavanja kao izazov Crkvi da dobro iskoristi ta sredstva poštujući sve zahtjeve novinarskog rada i samih medija. Ove se smjernice i danas mogu smatrati magna charta Katoličke crkve za sredstva društvenog

priopćavanja“, izjavio je prigodom 25. obljetnice toga dokumenta, tada predsjednik Vijeća, nadbiskup John Foley.

Istom prigodom, predsjednik Katoličkog centra za javna glasila u Beču Eduard Ploier istaknuo je da „...javna glasila nisu vražje djelo od kojega vodstvo Crkve mora štititi vjernički puk“. Istaknuo je također da „...konačno treba prestati“ s optuživanjem crkvenih glasila zbog objavljivanja skandala te da se *Communio et progressio* jasno protivi ustaljenom mišljenju da su za skandale kriva prije svega javna glasila jer o njima izvještavaju.

Na čelu Odbora HBK za sredstva društvenih komunikacija riječki je nadbiskup dr. Ivan Devčić.

Bog je nad svime

Proslavom Presvetog Trojstva isповиједамо да је Бог над свима, све је по њему и он је у свему. Над свима као Отац; све је створио по своме Сину; у свему пребива у Духу Светому. Вjerujemo да је са свима нама *milost Gospodina наšега Isusa Krista, ljubav Boga Oca i zajedništvo Duha Svetoga.*

Piše Zdenka JELAČIĆ

Svetkovinu Presvetog Trojstva slavimo na kraju vazmenog vremena, iza nedjelje Duhova. Ovaj je blagdan zahvala Bogu Ocu, Sinu i Duhu Svetom po kojima su se zbila otajstva vazmenog vremena. Proslavom Presvetog Trojstva isповиједамо да је Бог *nад свима, све је по њему и он је у свему.* Над свима као Отац; све је створио по своме Сину; у свему пребива у Духу Светому. Вjerujemo да је са свима нама *milost Gospodina нашега Isusa Krista, ljubav Boga Oca i zajedništvo Duha Svetoga.* Jer, у свему што за нас чини, Бог се objavljuje као Trojstvo. Svakodnevno, сваки пут кад направимо знак крижа, заправо ми исповиједамо Presveto Trojstvo.

Presveto Trojstvo u Bibliji

U Starom zavjetu библијски писац најчешће говори о првој боžанској особи – Оцу. У прва три стиха Књиге Postanka читамо да је Бог створио небо и земљу, njegov je Duh lebdio nad vodama i Бог је говорио (Riječ = Sin). У Novome zavjetu pronalazimo tri bitne razlike u odnosu na Stari zavjet. Prva: *Bog namizravno progovara kroz Isusa.* U Isusu iz Nazareta Бог neposredno djeluje u svijetu. Sveti Pavao to formulira na sljedeći način: "...konačno, u ove dane, проговори нама u Sinu." (Heb 1,2) Druga: Бог Jahve postaje Abba – Otac. Židovi nisu smjeli izgovoriti име "Jahve". Ali Isus nas uči да ga smijemo називати Ocem. Treća: *Duh Božji prebiva u ljudima.* Isus obećava свима који у njega vjeruju да ће им dati Duha Branitelja i Tješitelja koji ће nas učiniti Božjim sinovima i kćerima i тaj isti Duh Božji prebiva u nama!

"Sveto Trojstvo", Luca Rossetti da Orta, 1739.

Nastanak blagdana

Svetkovina Presvetog Trojstva ne slavi konkretan догађај из povijesti spasenja као већина drugih tijekom liturgijske godine. Slavi vjersku истину која се у Crkvi iskristalizirala nakon опćih сabora u Niceji god. 325. i Carigradu god. 381., под navalama аријанизма који је у име једнога Бога Библије занјекао боžansку jednakost Krista i Duha Svetog s Ocem. Око god. 800. nastala је пригодна миса у част Presvetog Trojstva која се posebно славила у Шпанјolskoj i Francuskoj. Polako је прихваћен poseban blagdan u benediktinskim samostanima u част Presvetog Trojstva, а тек god. 1334. уведен је u sveopću Crkvu. Slavimo га u nedjelju iza Duhova као zahvalu za dovršeno djelo spasenja које је Otac izveo u Sinu raspetom i uskrasnulom po Duhu Svetomu.

Nauk sv. Augustina

Sveti Augustin који је napisao pozamašnu raspravu o Trojstvu piše: "Gоворимо о три Osobe, не стога што бисмо time одговорили тко је Бог stvarno, него зато да не бисмо posve занемили." Pa nastavlja: "Čak i најдостојније што о Богу kažemo, не одговара stvarnosti, него је само izraz naše želje da kažemo нешто што је njega dostoјno." Od истог Augustina остала нам је prekrasna misao: "O Богу uvijek možemo više misliti nego reći, a on је veći i od svake naše misli."

Slušajući светог Bernarda dok је zanosno propovijedao o Presvetom Trojstvu, pobožna је жена уздahnula: "O kako bih sretna bila da znam tako o Trojstvu говорити." A on ће njoj: "A kako bih tek sretan bio да Presveto Trojstvo znam ljubiti kao ti." Само ljubeći га, Бога spoznajemo.

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač

Biskupski ordinarijat Porečke i pulske biskupije

Glavni urednik

Željko Mrak

Uredništvo
 Blaž Bošnjaković
 Robert Buršić
 Ana Cvitan
 Ilija Jakovljević
 Tomislav Milohanić
 Željko Mrak

Adresa uredništva
 Jurja Dobrile 1, 52400 Poreč
 tel: 052/429-034
 fax: 052/429-039
 ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Rukopise i fotografije ne vraćamo

Grafičko i likovno oblikovanje
 Marijan Markežić

Grafička priprema
 Gabrijel Erman
 Tomislav Erman

Tisak/Nakladnik
 Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Žiro račun
 2380006-1147003243

Devizni račun
 ESB: CHR22 70010000-09166144
 IBAN: HR7324020061100107336

UDK ISSN
 282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: *Mladi iz Poreča na Susretu hrvatske katoličke mladeži u Sisku*

Sadržaj

Crkvena godina

Bog je nad svime **3**

Godina vjere

Bogočovjek **5**

Kronika

Fair trade **6**

Katolička malonogometna liga **7**

Biskupijsko priznanje Antunu Klimanu **8**

Obiteljski susret na Skitači **9**

Bleiburška tragedija 67 godina kasnije **10**

Susret hrvatske katoličke mladeži **12-15**

Hodočasnički put kao način pastoralne **16-18**

Mladi

Festival duhovne glazbe "Iskrice" **19**

Blaženik sutra

Zagovor Miroslava

Bulešića za duhovna zvanja u Istri **20/21**

Pismo iz Rima

Predvorje naroda **22**

Politika i društvo

Vratiti kršćanske kriterije u društvo **23**

Kultura

Čakavska pjesnička večer u Žminju **24**

Kronika

Hodočašće vojske i policije u Lurd **25**

Hrvatska Istra

Prilike u Istri u doba Dobrilina djelovanja **26/27**

Feljton

Crkva u Istri u poraću **28/29**

Savjeti

Bolesti vena: Varokoziteti **30**

Beside

Čakule pod ladonjom **31**

Kopanje po siromaštvu

Prenosimo jedan odlomak iz komentara „Siromaštvu i glad u novinarskim očima“ Ljubomira Antića, objavljen u Vijencu, svibnja ove godine:

Hrvatska je u križi. Životni standard stanovništva pada. Prema onima koji „naginju promišljajućim sudovima“ oko milijun je Hrvata „na rubu siromaštva“. Dio njih ga je i

prešao. Najsramašniji među tom skupinom taže glad u puščkim kuhinjama ili žaradaju za kruh „kopajući po kontejnerima“.

To je slika Hrvatske kakvu nam danas posreduju medijii. Ako je i preterana, dostatno je crna. Ovu rezervu nameće mičnjenica što mediji često selektivno pristupaju pokazateljima siromaštva pa, idući crtom manjeg otpora, naginju nad kante za

smeće koga treba i ne treba, kad treba i ne treba. Oni s najmanje invencije, ilustrirajući siromaštvu, tamo ponekad vide i umirovljene svenčilišne profesore. No i to je istraživačko novinarstvo, premda bi za vjerodostojnu ocjenu o siromaštvu trebalo istražiti kolicinu i sadržaj kanti za smeće (koliko i što bacamo), jer i to ponešto govori o stanju nacije.

Bogočovjek

"Vjerujem u Isusa Krista, Jedinorođenoga Sina Božjega...koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja postao čovjek"

Piše
don Luka
PRANJIĆ

Kada govorimo o Isusu i njegovu djelu spasenja, otkupljenja i posvećenja ljudskoga roda, govorimo uvijek to činimo "od početaka", što je iz naše perspektive i logično, tumačeci povijest spasenja, kronološki i katekizamski: izvještaj o stvaranju, pad, izlazak, proroci i njihova mesijanska nada, događaji koji su neposredno prethodili njegovu rođenju, Isusovo djetinjstvo, javno djelovanje, muka, smrt, uskrsnuće i uzašašće u nebesku slavu. Međutim, ne zaboravimo da je upravo uskrsli Krist otvorio učenicima srca na putu u Emaus da razumiju Pisma i sve ono što se s njim trebalo dogoditi. Tek u svjetlu posljednjih događaja, Isusova uskrsnuća, Uzašašća i Duhova, mlada Crkva "iščitava" Isusa, "vraća film" o onome tko i što je ustvari bio, odnosno, tko i što Isus jest: Jedinorođeni Sin Božji, Krist, koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja postao čovjekom, *Bogočovjek – Theanthropos!*

Riječ - Logos i otajstvo utjelovljenja

Za Isusa kažemo da je utjelovljeni *Logos*. Ali, što je to *Logos* – Riječ Očeva? *Ono po čemu je sve postalo i bez čega ništa nije postalo*, kaže sv. Ivan. *Logos* je počelo, smisao, svrha i cilj postojanja; *sve je po Njemu i za Njega stvoreno i sve stoji u Njemu*. Druga božanska osoba – Sin je počelo, smisao, svrha i cilj postojanja! Eto nam odgovora na "vječno" pitanje filozofa odakle je čovjek i kamo ide, eto nam odgov-

ora na pitanje o smislu života. Kako? Pitat će netko. Pojam *Logos* i *logika* nisu samo semantički i etimološki povezani, njihova povezanost dublja je nego što možemo naslutiti. Logično znači smisleno. Neposluh prvih ljudi i njihov grijeh čovjeka su i njegovo postojanje "*delogosirali*" (obesmislili), udaljili od *Logosa*. Čovjek je postao *ne-logosan* (ne - logičan) sam sebi i drugome čovjeku. Život kao takav postao je *ne-logosan* (bez - smislen) jer se čovjek udaljio od *Logosa – Sina*, po kojem i u kojem sve dobiva logičnost, po kojem, u kojem i za koga je i sam bio stvoren. No, u punini vremena vječna *Riječ Očeva – Logos*, uzima ljudsko tijelo, postaje *Bogočovjek* te tako iznova vraća logičnost – smislenost u čovjeka i u svijet.

**„Što je čovjek?“
Čovjek ima smisla jedino i samo u Isusu Bogočovjeku. Izvan Isusa Bogočovjeka čovjek je samo jedno tragično biće vrijedno svakog žaljenja.**

Štoviše, otkriva čovjeku njegov iskonski poziv da i sam čovjek postane "bogočovjek". *Ja rekoh bogovi ste i svi ste vi sinovi Srebišnjega*, veli starozavjetni pisac, naslućujući ovo veliko otajstvo. Bog postaje čovjekom da bi ljudi postali *bogoljudi* jer su upravo kao takvi i bili zamišljeni od Tvorca. U Isusu Kristu Bogočovjeku čovjek otkriva svoj pravi identitet, svoj *bogoljudski* identitet. Isus Bogočovjek arhetip je onoga na što je čovjek, u izvornom Božjem planu, bio pozvan, što je čovjek trebao biti, ali i što čovjek, milošću Uskrsloga, još uvijek može postati, *na sliku svoju On ga stvori*. Eto nam odgovora i na treće veliko pitanje čovjeka: "Što je čovjek?" Čovjek ima smisla jedino i samo u Isusu Bogočovjeku. Izvan Isu-

sa Bogočovjeka čovjek je samo jedno tragično biće vrijedno svakog žaljenja. Sve što je ljudsko, dok se ne vrati i ne obrati Bogočovjeku, dok se ne *logicizira* i ne *obogočovječi*, ostaje besmisleno, absurdno, nerazumno i, u temelju, neljudsko.

"Uskrsnuo od mrtvih, uzašao na nebesa i sjedi s desna Boga Oca"

Besmrtnost i život vječni uvijek su za čovjeka bili nužno povezani s *bez-tjelesnošću*, budući da čovjek i umire upravo zbog svoje tjelesnosti i materijalnosti. Ljudsko je biće oduvijek slutilo da je njegova duša besmrtna, ali i zaraobljena u tijelu, i da se mora oslobođiti spone tijela kako bi ponovno postala slobodna i vječna. Tako je mislio Platon i mnogi antički filozofi, takav je bio stav drevnih animističkih religija, tako i danas misle pripadnici gotovo svih velikih istočnjačkih religija, ali, nažalost, tako danas misle i mnogi kršćani. No, Bogočovjek čovjeku nudi mnogo više. Uskrsli Isus Krist prvi je i jedini riješio u potpunosti i na učinkovit način problem života i smrti, riješio ga je stvarno, očitujući u svojoj *bogočovječanskoj* osobi besmrtnost i vječnost onakvima kakve čovjek nije poznavao i kakvima se nije nadao; *otjelovljeni u očovječenu besmrtnost i vječnost, potpunu i integralnu, a ne samo djelomičnu*.

Uskrsli Isus, uzašavši k Ocu, sjedi nju s desna u slavi kao Bogočovjek. Kao pravi Bog u svome božanstvu, ali i kao pravi čovjek, potpun u svome čovještvu, u svojoj ljudskoj naravi, koje se, na našu ljudsku sreću, nije odrekao kada je odlazio k Ocu. Nismo ni svjesni kako je tim činom počastio ljudsku narav i čovjeka. Na Nebu imamo "svog Čovjeka", Bogočovjeka i vjerujemo da *ćemo jednom i mi biti tamo gdje je On naša Glava i Prvjenac*.

Svijet doista može izgledati drugačije

BALE Prema podacima Svjetske banke više od 1,5 milijarde ljudi na svijetu živi s manje od 1 \$ na dan, a više od milijarde ljudi nema pristup čistoj, pitkoj vodi. Više od 800 milijuna ljudi liježe u svoj krevet gladno svaki dan, 300 milijuna od toga su djeca. Svake godine 6 milijuna djece umre od neuhranjenosti prije svog 5. rođendana. Svake 3,5 sekunde netko u svijetu umre od gladi. Tri četvrtine od tog broja su djeca.

Lakše nam je ako ne znamo, ako ne vidimo tuđu muku i bijedu. No, što ako smo se na ovaj ili onaj način susreli s tim šokantnim podacima, slikama ili sudbinama i ne možemo ih previdjeti? Ne možemo se pretvarati kao da nema patnje i nevolje milijuna ljudi dok mi mirno ispijamo svoj capuccino, dodajemo med u čaj, kuhamo rižu, gulimo bananu, lomimo kocku čokolade, nosimo pamučnu odjeću, nekome darujemo ruže ... Sve su to proizvodi koji potječu iz tzv. Trećeg svijeta, tj. zemalja u razvoju, uglavnom iz Afrike, Latinske Amerike ili Azije gdje 2/3 čovječanstva radi za jedan ili dva dolara na dan. To im je dovoljno za tek puko preživljavanje i ništa više. Oni nemaju "luksuz" kušati sve te proizvode koji su nama svakodnevni i koje uzimamo zdravo za gotovo. Oni uglavnom nemaju "luksuz" poslati svoju djecu u školu jer to onda znači dvije, tri, četiri dnevnicice manje u obitelji, a to se itekako osjeti navečer kada za stolom nema dovoljno, pa ni minimalno za svih.

Boljšak je moguć

Zar mora biti tako? Možemo li nešto učiniti za njihov boljšak? Ili barem za umirivanje vlastite savjesti?

Šezdesetih godina prošlog stoljeća misionari u siromašnim zemljama Trećeg svijeta pokrenuli su nešto što će se kasnije uobličiti i ujediniti pod nazivom Fair Trade, a radi se o sustavu Pravedne trgovine u kojem kupac plaća poštenu i uzajamno dogovorenou

cijenu za sirovine, proizvode ili rad kako bi se ekonomski marginaliziranim i potčinjenim radnicima osigurala isplativost, stabilnost i boljšak na ovom globaliziranom i često nemilosrdnom svjetskom tržištu svega, svačega i svakoga.

Cilj je Pravedne trgovine smanjenje nepravde i globalnog siromaštva, koje i dalje raste, umjesto da se iskorjenjuje! A gdje je u svemu tome Hrvatska, tj. gdje smo ti i ja? Na početku. Daleko od ovih impresivnih pokazatelja, ali na putu do njih. Ako znamo da svako putovanje, pa i do najdaljeg odredišta, započinje prvim korakom, onda se nemamo čega bojati.

Svi na dobitku

Udruga za promicanje Pravedne trgovine "Fair Trade" iz Bala (www.fair-trade.hr) od 2009. predavanjima, radionicama, manifestacijama, prikazivanjem filmova, degustacijama i sl. radi na promoviranju koncepta Pravedne trgovine, nastojeći tako široj javnosti predstaviti ovaj ekonomski model gdje su svi na dobitku i u kojem nema iskorištanja. U subotu smo 12. 5. u Balama, tijekom obilježavanja 12. svjetskog dana pravedne trgovine, imali prilike kušati i Fairtrade kavu iz Etiopije. Njen je okus, ali i osjećaj koji nakon nje ostaje, poseban. Isplati se uložiti malo vremena u informiranje, a onda i u potragu za certificiranim Fairtrade proizvodima jer oni jamče bolju budućnost tolikim vrijednim, ali osiromašenim ljudima koji žive u neimaštini, ne zato jer ne rade ili zato jer su njihovi usjevi neplodni, nego zato jer su neki drugi, bogatiji i moćniji, posložili pravila "igre" tako da ona odgovaraju malobrojnima (20% ljudi), na štetu svih ostalih. U svemu tome upravo se Fair Trade već više

Guarantees
a better deal
for Third World
Producers

od pola stoljeća ističe kao ne samo poželjan nego i stvarno moguć trgovinski model jedne nove, drukčije ekonomije koja donosi dobit i dobrobit svima. To jamči Fairtrade znak koji i mi u Hrvatskoj možemo pronaći na 50-ak certificiranih proizvoda dok se u Velikoj Britaniji može birati između oko 6000 certificiranih Fairtrade proizvoda.

Ovogodišnje obilježavanje toga dana, treće po redu u Hrvatskoj, upotpunila je i udruga Zdenac, tj. volonteri s terena – laici misionari koji su nam iz prve ruke filmovima, fotografijama i rječju predočili patnje nedužnih i svjedočili o naporima tolikih aktivista koji svoje vrijeme i sposobnosti daruju najpotrebnijima u brojnim sirotištima diljem Afrike. Drago nam je da su se ove dvije udruge, uz podršku domaćina vlč. Darka Zgrabića, susrele i razmijenile iskustva i vizije.

Dakako, aktivisti obiju spomenutih udruga to ne mogu učiniti sami. Trebaju puno ruku i još više ljudi dobre volje i široka srca koji će biti otvoreni za osluškivanje i prenošenje drugima barem informaciju o tome kako malim koracima i zanemarivim naporom možemo činiti velike stvari. Nije li lijepo drugome iscijeliti ili barem ublažiti bol, pružiti utjehu, komad odjeće ili hrane, donijeti osmijeh na od života umorno lice? Zapravo to znači svjetliti u svijetu, na što nas i poziva naš Učitelj. U ovom slučaju to i nije tako teško jer je nagrada doista stostruka!

(Slavko VUKMANOV ŠIMOKOV)

Kraj 6. sezone Katoličke malonogometne lige

PULA U pulskom neokatekumen- skom sjemeništu „Redemptoris Mater“ odigrana su završna kola 6. se- zone KMNL „Sluga Božji Miroslav Bulešić“ u Porečkoj i Pulskoj biskupiji. Ove sezone sudjelovalo je 12 ekipa, ipak na kraju ih je ostalo samo 10 jer su se povukle ekipe Sv. Pavla iz Pule i Sv. Nedelje iz Labinštine. Ligu je osvojila ekipa Sv. Josipa iz Pule kojoj je ovo bio premijerni nastup. Svoju prvu sezonu odigrali su i predstavnici iz Hreljića, župa Majke Božje od Zdrav- lja i zauzeli drugo mjesto, dok je treće mjesto pripalo ekipi Sv. Antuna iz Pule. Najbolja ekipa kojoj je pripao pokal za

Fair play je ekipa FRAMA Pula iz župe sv. Antuna. Za igrača lige proglašen je igrač Gospe od Milosti-Šijana Mate Jadreško, najbolji golman iz ekipe Sv. Ivana Krstitelja iz Pule Matej Kokalj dok je najbolji strijelac igrač Sv. Josipa Zoran Milatović s 35 golova. Tako je ekipa Sv. Josipa stekla pravo nastupa na završnici svih biskupijskih liga koja će se ove godine od 8. do 10. lipnja održati u Vrhbosanskoj nadbiskupiji u Sarajevu. Završnica je lige protekla u lijepom druženju, molitvi i čašćenju za sve sudionike lige. Ovom prilikom zahvaljujemo Pulskom sjemeništu i Porečkoj i Pulskoj biskupiji koji

pomažu našu ligu koja se bez naknade igra na umjetnoj travi i koju Biskupija redovito jednim djelom financijski pomaže. Hvala i sudačkoj organizaciji koja nam je većim dijelom sezone dava- la suce, pizzeriji Jupiter i agenciji Bri- oni koji su naši redoviti sponzori. Uz sportske nastupe, liga je nastojala prati- ti i druženja mladih u Biskupiji, kojih je sve manje. Tako smo sudjelovali na humanitarnoj akciji u Poreču, križnom putu za mlade u Gračiću, obećanjima FRAME u Puli i nacionalnom Susretu hrvatske katoličke mladeži u Sisku. (T. H.)

Župa sv. Pavla na Visovcu

KRKA U ranim jutarnjim satima 28. 4. 2012. godine vjernici župe sv. Pavla iz Pule trima autobusima, predvođeni vlč. Milanom Mužinom, uputili su se na hodočašće Gospo od Milosti na otočić Visovac koji se nalazi u sklopu akvato- rija Nacionalnog parka Krka.

Na otočiću Visovac dočekao nas je fra Stojan te nas je kratko upoznao s povijesću ovog prekrasnog otočića na kojem se nalazi franjevački samostan te crkva Gospe Visovačke. Hodočasnici su posjetili značajnu arheološku zbirku, zbirku povijesnog crkvenog ruha i posuđa te bogatu knjižnicu s više po- vijesnih rukopisa.

Misu u crkvi Gospe Visovačke pred- vodio je vlč. Milan Mužina zajedno s velikim brojem svojih ministranata. Nakon mise ostalo je još malo vremena za osobnu molitvu i šetnju prekrasnim otočićem koji još nazivaju i Gospinim otokom zbog stoljetnog štovanja Majke Božje. Nakon Visovca, hodočasnici iz Pule uputili su se put Šibeniku u pos- jet katedrali sv. Jakova. Dobrodošlicu u šibenskoj katedrali uputio nam je don Krešimir.

Ideja o gradnji ovog velebnog katedral- nog hrama datira iz 1298. kada Šibenik dobiva vlastitu biskupiju i naslov grada.

Otok Visovac na rijeci Krki

Gradnja Katedrale započela je 1431. i trajala je uz prekide do 1536. godine. Biskup Ivan Lucije Štafilić posvetio ju je 1555. godine. Katedrala sv. Jakova od 2000. godine uvrštena je u UNESCO-ov popis svjetskog kulturnog naslijeđa. Na dan našeg hodočašća slavi se dan posvete katedrale sv. Jakova u Šibeniku.

Iz prekrasne katedrale sv. Jakova uputili smo se na Baldekin u crkvu Presvetog Srca Isusova, gdje nas je dočekao vrlo raspoložen don Tomislav Puljić, inače dugogodišnji prijatelj našeg vlč. Mi- lana Mužine, uz svoje vjerne i aktivne članove kojih su za nas 150 vjernika pri-

premili pravo slavlje uz roštilj, vino i kolače. Svega je bilo u izobilju, a nakon ručka kratko smo posjetili crkvu gdje don Puljić održava svete mise te smo se uz pjesmu oprostili od njega i njegovih prijatelja, koje je vlč. Mužina pozvao da nas posjete u Puli. Na ovaj smo način bar kratko povezali Dalmaciju i Is- triu.

Ovaj će dan svakako ostati u sjećanju baš svakom hodočasniku, koji je uz vjeru imao i hrabrosti poći na ovo hodočašće. U nadi i želji da opet ova- ko nešto doživimo, s vjerom u srcu isčekujemo sljedeće hodočašće. (N. L.)

Biskupijsko priznanje Antunu Klimanu

VODNJAN U nedjelju 20. svibnja nakon slavlja svete krizme u Župnoj crkvi u Vodnjanu, biskup mons. Ivan Milovan dodijelio je na prijedlog svećenika vodnjanskog dekanata Antunu Kliman iz župe Vodnjan Biskupijsko priznanje: srebrnu plaketu s poveljom „za svestrano zalaganje za dobro Crkve“, trenutačnom predsjedniku HKZ „MI“.

Župnik Marijan Jelenić obrazložio je razloge priznanja. G. Antun Kliman, sin Antuna i Marije Pajković, rođen je 9. lipnja 1967. Ekonomist je, radi kao direktor TN Barbarigaturist. Sa suprugom Karmen Brečević podigao je dječu: Petru, Antuna i Luciju. Uvijek aktivan u župi, vjeran župnoj i općoj Crkvi, nedjeljnu misu nikad ne propušta. I članove svoje obitelji tako odgaja. Još je kao mladić u vojski, uz određen rizik, branio vjeru. Od djetinjstva veliki uzor našao je u sluzi Božjem Egidiju Bulešiću. Spreman je pomoći u svim prigodama, u biskupijskoj ekonomiji, savjetima, bratskim zalaganjem. Kad se župa našla u poteškoćama, s MI-ovcima je finansijski pomogao u nabavi vitraža „Poklon Triju kraljeva“. Prije dvadesetak godina postaje član Hrvatske katoličke zajednice - HKZ „MI“, sa sjedištem u Zagrebu. Oduševio se programom zajednice: Bog, Crkva, Domovina čiji je Statut odobrila Hrvatska biskupska konfer-

Novinar Mate Krajina, biskup mons. Ivan Milovan i Antun Kliman

encija. Kvalitete su g. Antuna Klimana prepoznali i ostali članovi HKZ „MI“. Godinama je u vodstvu Zajednice, a trenutačno i njen predsjednik. U tom svojstvu je i član uredništva lista „MI“ koji Radio Vatikan smatra najuspjelijim listom u svojoj vrsti.

Uz podršku župnika osnovao je zajednicu u Vodnjanu, a kasnije u još nekoliko istarskih župa. U svojstvu predsjednika često putuje, predsjeda skupštinama, koordinira brojnim sastancima, savjetuje, a sve to uz podršku supruge i djece.

Kao suorganizator karitativnog koncerta prethodne godine u pulskoj Areni, pa prošle u Žatiki u Poreču, povezuje razne načine oživljavanja kršćanstva u Puli i po drugim istarskim mjestima. Najzaslužniji je za održanje

šesnaest Festivala dječje duhovne glazbe „Iskrice“ koji je do sada okupio 8600 pjevača te tisuće roditelja i drugih suradnika. Kao izgrađena katolička osobnost, ima mnogo ideja, prosudbi i vizija, a iz njega vri optimizam koji se danas rijetko sreće.

Tvoje daljnje djelovanje, dragi gospodine Antune, neka bude po uzoru naših biskupijskih zaštitnika sv. Tome i sv. Maura, te sluge Božjeg Egidija Bulešića! Stavljamo Te pod zaštitu Bogorodice i izručujemo vodstvu Duha Božjega! Ponosni smo na Tebe! Tvojem se priznanju svi iznimno radujemo. Čestitamo! Završio je svoje izlaganje preč. Marijan Jelenić. Mnoštvo je srdačnim pljeskom pozdravilo obrazloženje. (Marijan JELENIĆ)

In memoriam

Štefanija Daus

Dana 21. travnja 2012. godine u svojoj 71. godini života preminula je draga naša supruga, majka, nona i pranona Štefanija Daus. Rođena je 9. prosinca 1941. godine u Sv. Petru u Šumi kao četvrto, najmlađe dijete Albine i Josipa Franjul. Udalila se 28. veljače 1960. u svojoj 19. godini života u Sv. Petru u Šumi za Ivana Dausa. Bila je majka četvero djece: Milorada, Brune, Nade i Dolores. Iako seugo i strpljivo borila s bolešću, proživjela je 50 godina braka s ljubljenim suprugom Ivanom (Nino), čijeg ćemo se zlatnog pira uvijek s radošću prisjećati. Krasila

Štefanija
Daus

ju je dobrota, jednostavnost, radišnost, skromnost i iskrenost kao suprugu, majku, svekrvu, punicu, nonu te pranonu. Bila je vrsna kršćanka, redovito sudjelovala na svetim misama te često primala svete sakramente. Sahranjena

je na mjesnom groblju u Boratu dana 23. travnja 2012. godine. Na vječni počinak ispratilo ju je mnoštvo rodbine, susjeda, prijatelja i znanaca. Dostojanstveni ispraćaj i sprovodnu misu predvodio je pater Job u koncelebraciji sa svećenikom Mladenom Matikom iz župne crkve sv. Nikole u Pazinu. Kao obiteljski prijatelj, pater Job održao je nesvakidašnji propovjedni govor čime je istaknuo čestitost njezina življena. Napustivši nas, ostavila je u nama veliku prazninu. Sjećat ćemo je se s ljubavlju te će zauvijek biti u našim molitvama. (Dolores ŠAINA)

Obiteljski susret na Skitači

SKITAČA Prve nedjelje svibnja na Skitači je organiziran zanimljiv obiteljski susret. Naime, u ovoj staroj župi bio je od davnine običaj da se na poseban način obilježava blagdan Našašće sv. Križa, što po starom kalendaru pada 3. svibnja. Od tog običaja do danas se zadržalo služenje sv. mise na taj dan s malim brojem posjetitelja. Razmišljajući o nekim novim putovima i načinima okupljanja na Skitači, u kojoj je sve manje stanovništva, došlo se na ideju organizirati obiteljski susret i druženje uz blagoslov automobila. Uz tiskane plakate i obavijesti na Radio Labinu na taj susret pozvane su obitelji iz Labinštine, pa i šire, u nadi da će se vjernici odazvati i ispuniti crkvu. Kao gosti sudionici pozvani su: vlč. Anton Zec.

Poslije mise uslijedio je blagoslov Zec, svećenik iz Krka (župa Njivice) i dva bračna para iz Pule. Bilo je sudiонika iz Pule, Pična, Pazinštine, čak i jedan autobus hodočasnika iz Novigrada (bijše župe župnika Korena). Iako je vrijeme bilo tmurno i maglovito, već u 16 sati okupilo se puno obitelji koje su pratile temu Obitelj znak protivljenja i put spasenja za narod i Crkvu. Predavač, vlč. Anton Zec, na zanimljiv je način uveo u temu, a bračni su parovi životnim primjerima pokazali kako se obitelj može učiniti sretnom prenoseći uspjeh i sreću na druge. Poslije predavanja uslijedila je raspjevana misa u punoj crkvi. Okupljene obitelji bile se ohrabrene dojmljivim i poticajnim riječima predvoditelja vlč. Antona Zeca. Poslije misе uslijedio je blagoslov

automobila i autobusa s gostima, „da nas tijekom sezone koja dolazi čuva Isus na našim cestama“.

I na kraju bilo je druženje uz domjenak. Župnik Milivoj Koren zahvalio je župljanima Skitače, Sv. Lovreča Labinskog i Labina na pomoći i gostoljubivosti, posebice darežljivim donatorima te pjesnikinji Ivanki Arefijev koja je hodočasnike udomila i razdragala svojim pjesmama Ladonja i Suze svete Lucije. Druženje se produžilo uz iće i piće, a župnik nije krio radost i nadu da će župa „koja umire“ malo po malo postati svetište koje okuplja radosne dolaznike u ovo lijepo i zdravo podneblje Sv. Lucije na Skitači. (L.)

Pedeset godina franjevaštva

PULA Marija Perković iz Pule ove je godine, 4. ožujka, proslavila zlatni jubilej svoga sudjelovanja u Franjevačkom svjetovnom redu pri župi sv. Antuna u Puli.

Rođena je 23. 1. 1939. u selu Bašići, nedaleko Kanfanara u središnjoj Istri, kao prvo dijete Katarine r. Okret i Martina Bašića. U teškim poratnim vremenima, godine 1959., stupila je u brak s Atiljem Perkovićem, nakon čega su preselili u Pulu gdje su prvih godina živjeli kao podstanari.

Obitelj je pretrpjela dva teška gubitka, umrlo im je dvoje od četvero djece: sin Branko preminuo je 1982. g., u 21. godini na odsluženju vojnog roka u jugoslavenskoj vojsci, u Makedoniji, a kći Ornella umrla je u 33. godini zbog kardiološkog oboljenja.

Po dolasku u Pulu Marija se posredstvom kume i prijateljice Marije Vižintin prvi put susreće s Franjevačkim svjetovnim redom. U 23. godini, točnije 8. 1. 1962. Marija pristupa Redu pod vodstvom fra Benka Tulića, franjevca, kako ga ona opisuje „punog franjevačkog

Marija Perković

žara“, a trajne zavjete položila je 4. 3.1961. O svom dugogodišnjem stažu u FSR kaže: „Uvijek me privlačio život sv. Franje koji je zaista slijedio put Isusa Krista, koji mu je bio ‘Istina i Život’. Moj su život obilježile velike tragedije, koje sigurno ne bih bila podnijela bez Božje pomoći.“

Kao mlada članica Reda često je obilazila bolesne i nemoćne osobe u svome susjedstvu te sudjelovala u svim zajedničkim akcijama Reda.

„U svim životnim poteškoćama subraća iz FSR-a i redovnici bili su mi pomoći i podrška bez koje zasigurno sve to ne bih bila preživjela: bili su uz mene u teškim trenutcima gubitka djece i supruga, čak su u velikom broju molili za mene kod jednog teškog poroda“, prisjeća se gospođa Marija te nastavlja, „najljepše od svega u FSR-u je to zajedništvo, zaista kao jedna obitelj. Poseban je doživljaj ta zajednička molitva i nikako ne želim propustiti naše susrete svake srijede nakon večerne mise.“

Sa zahvalnošću se sjeća svih redovnika i časnih sestara koji su tijekom tih 50 godina djelovali u samostanu sv. Antuna, no, osim fra Tulića, svakako na poseban način spominje sestruru Martu Vukdeliju, fra Andriju Bilokapića, fra Stanka Škuncu, koji je i sada u ovom samostanu, te sadašnjeg gvardijana fra Franu Delića koji trenutno vodi FSR pri župi sv. Antuna. (G. KRIZMAN)

Bleiburška tragedija 67 godina kasnije

Spomenom i sjećanjem više tisuća nazočnih i ove je godine obilježeno poslijeratno stradanje više desetaka tisuća nevinih ljudi, najvećim dijelom Hrvata, čiji je križni put započeo na Bleiburgu. Spomen i opomena da se više nikada ne ponovi. U propovijedi biskupa Ante Ivase, čiji dio prenosimo u ovom broju *Ladonje*, izrečene su, uvjereni smo, misli, suosjećanja i molitve čitavog hrvatskog naroda i svih nazočnih na ovom spomen-slavlju.

Iz propovijedi šibenskoga biskupa Ante Ivase na spomen-slavlju žrtava bleiburške tragedije i hrvatskog križnog puta, Bleiburg, 12. svibnja 2012.

„Mi dolazimo ovdje ne da bismo ikome sudili, prezreli i obezvrijedili bilo koje žrtve, logore ili jame, prikrivali, pravdali bilo koje zločine... Mi smo ovdje zbog povijesne istine da je „narodna vlast”, više od 65 godina nijekala da vi postojite, da ste vi ljudi, da zavrjeđujete bilo kakav spomen, osim mržnje i prijezira.

Stojimo ovdje s dubokim poštovanjem prignuti nad svim križevima, jamama i rakama, da se pred Bogom, Ocem i pravednim sucem, molimo i spomenemo njihovih neznanih imena i sudbina... Sjećamo se ovdje i onih koji još i danas plaču za mrtvima i nestalima, i svih onih izbjeglih i prognanih generacija, koje su na „obalama rijeka babilonskih”, odavde do „Ognjene zemlje”, neutješno plakali i čeznuli za svojom izgubljenom domovinom.

Te bleiburške godine Bakarić poručuje Fronti: „Popovi su nam neprijatelji. Katolička Crkva je pripremala i odgajala sve što je ustaško i nezdravo u narodu. Budno pazite na svaki njihov korak i tražite intervenciju...“ Osobno,

kao dijete pamtim pjesmu skojevacu: „Nosim kapu sa tri roga, ja se borim protiv Boga!“ Komunizam, kao i nacizam i fašizam, vodili su se mržnjom prema Bogu, vjeri i prema čovjeku. Rezultat je bio strašan: 1800 do sada otkrivenih grobišta u bivšoj Jugoslaviji, 900 u Hrvatskoj, 600 u Sloveniji, 200 u Srbiji, 100 u BiH. Kočevski Rog, Tezno, Macelj, Jazovka... Masovna grobišta. Bez imena i spomena! I nitko za to do danas nije kriv, ni odgovoran.

Znamo da je strijeljano 385 svećenika, od toga su 355 ubili partizani... Na tisuće svećenika, redovnika i redovnica stjerano je u zatvore i logore, među njima i blaženi nadbiskup Stepinac... Mnogi su bili pod trajnom prismotrom i izvragnuti javnom ruglu i linču, poput šibenskog biskupa Banića, mostarskog biskupa Čule i puno drugih „nepodobnih i opasnih“... Čuli smo nedavno izjavu da „u školskim udžbenicima još nije napisana puna istina o II. svjetskom ratu“... Da, ne samo da nije napisana, nego je u mnogima cijelovita istina falsificirana?! Istina je da su se školski udžbenici punili samo jednostranom „komunističkom istinom“. Ali i sve drugo, i školske knjižnice i svjetske biblioteke... Školska djeca, pioniri, omladina i vojska bili su na „trajnom moralno-političkom vaspitanju“, na preodgajanju i „pranju mozgova!“ Bezočnim krovotvorenjem povijesti pokušavalo se prebrisati tisuću godina državnosti hrvatskog naroda... Njegova kultura, ime, jezik, njegova književnost, vjera, kršćanska tradicija, cijeli vrijednosni sustav i identitet... Povijest su nam pisali u Moskvi i Londonu, „po šumama i gorama“, u Beogradu, Oplencu i Karađorđevu. (Htjeli bi danas i u Haagu). Druga strana istine nije se smjela ni spominjati, nego samo napadati, izrugivati i ismehivati. Ništa nije

smjelo stajati na putu te jedine partijske (socijalističke) istine. Za to su postojali etiketiranja, progoni, zatvori, mučenja, tajne službe, doušnici, debeli udbaški i policijski dosje, OZNA, UDBA..., javni i tajni planovi i „načertanija“ SANU.

Ovdje smo zato jer je sve ocitije da „niječanje i nekažnjavanje zločina komunizma opet stječe „pravo građanstva“. Namjerno prešućeni povijesni događaji postali su „crne rupe“ hrvatske povijesti, upozorava „*Justitia et Pax*“ HBK 2009. godine: „Ponovno se javljaju glasovi nijekanja masovnih zločina i njihovih totalitarnih korijena. Zabrinjavaju nas pojave negacije, nijekanja komunističkih i inih zločina nad Hrvatima i u Drugom svjetskom ratu i u poraću (što je i bio uzrok da se mnogi zločini ponove i u Domovinskom ratu). Sada nam se agresivno, gotovo kao temeljna teza, podmeću i nameću tvrdnje da su sva zla hrvatskoga naroda započela tek 1990. godine, kad je, kako neki javno kažu, neki misle, a sud u Haagu i presuđuje, ova Hrvatska stvorena s ‘opasnim namjerama i zločinačkom akcijom’. A velika većina hrvatskog naroda vjeruje da je ova Hrvatska država plod tisućljetne čežnje, ljubavi do mučeništva, i nadasve molitava hrvatskog naroda za Božjim darom slobode u slobodnoj državi.“ Mi danas ne želimo Bleiburg kao stavu mržnje prema bilo kome. Želimo razviti jedino onaj hrvatski barjak pod kojim su se, uz Božju pomoć i Gospin zagovor, tijekom duge i slavne povijesti borili naši branitelji i mučenici, koji su vjerovali da „navek on živi ki zgine pošteno, za krst časni i slobodu zlatnu“. Barjak pod kojim su uz podršku većine hrvatskog naroda, darom Božjim, ostvarili tisućljetni san: slobodnu hrvatsku državu.“ poručio je biskup Ivas. (Ž. M.)

Priopćenje Komisije HBK “*Justitia et pax*”

„Izražavamo neslaganje s javnim umanjuvanjem simboličke vrijednosti Bleiburga kao simbola stradanja hrvatskoga naroda od strane komunističkog terora na kraju II. svjetskog rata i u vrijeme porača. Takvim se postupcima žbunjaje hrvatska javnost, kao što je to slučaj i kod promjena obilježavanja državnih blagdana, a što ima za cilj brisanje povijesnog pamćenja hrvatskog naroda.“

Majevica

BERAM Hodočašće pod nazivom Majevica obilježava se tradicionalno svake prve nedjelje u svibnju. Svečanom molitvom vjernika koju su predvodili svećenici, vlč. Ivan Macinić, vlč. Ante Žufić, vl. Gracijano Živolić, dekan vlč. Mladen Matika i pavlin Krzysztof Rodak, procesija je krenula u 10,30 sati iz župne crkve sv. Martina u Bermu prema crkvici sv. Marije na Škriljinah. Mladi Beramci tradicionalno u procesiji nose cvijećem okićeni kip Majke Božje iz crkve sv. Martina. Dašak sunca i pjesma vjernika uveličali su procesiju. Hodočasnici su pješačili iz obližnjih mesta: Pazina, Starog Pazina, Tinjana, Trviža, Svetog Petra u Šumi. Svaka nova generacija sluša i prenosi priče o Bogorodičinim ukazanjima koja su bila povod da se upravo na tom mjestu sagradi njezina crkva. Ispred crkvice na otvorenom održana je sveta misa koju je predvodio o. Krzysztof Rodak. (A. M. / L.)

Crkva Majke Božje na Škriljinah

Dan otvornih vrata KBF-a u Rijeci

RIJEKA Dan otvorenih vrata u bogoslovnom sjemeništu Ivan Pavao II. bio je 21. 4. 2012. Iz Istre, točnije iz Labin-skog dekanata, točnije iz župe Majke Božje Fatimske - Podlabin, bili su s vlč. Blažom Bošnjakovićem (u sredini), Josipom Gračaninom (IV. razred, desno) i Rokom Pastorčićem (III. razred, lijevo). (L.)

U posjeti sjemeništu Ivana Pavla II.

Posjetili smo Oprtalj

OPRTALJ Krajem travnja ove godine liječnici medicine rada Hrvatske posjetili su Istru. Bili su gosti predstojnice medicine rada u Umagu dr. Justre. Posjetili su Oprtalj i župnika Tončija Jukopilu. Razgledali su freske i župnu crkvu, bili su oduševljeni. Župnik ih je upoznao s poviješću mjesta i crkve. Poklonio im je prigodan župni listić i knjižicu križnog puta. Upoznao ih je kako su u nedavnoj prošlosti i u ovim našim krajevima mnogi, pa i neki narodnjaci i svećenici, proživiljavalii svoje križne putove. Podjednako u vrijeme srodnih diktatura, fašizma i komunizma. Na kraju su nastavili druženje uz čuvenu župnikovu travaricu. (S. D.)

Liječnici medicine rada Hrvatske u Oprtalju s vlč. Antunom Tončijem Jukopilom

U svjetlosti

Izjave, svjedočanstva, bogata iskustva mladih iz naše biskupije istinski potvrđuju da ih je Susret obasuo daškom optimizma i nade koji su danas tako potrebni hrvatskom društvu.

Priredio Tomislav MILOHANIĆ

U tisućljetnom Sisku, „gradu hrvatskih pobjeda“, izvojevana je još jedna svjetlosna pobjeda. Ushićeno mogle bi to posvjedočiti mnogobrojne „kapi“ sisačke „četvrte rijeke“ sedmog Susreta hrvatske katoličke mladeži koji je održan prvog svibanjskog vikenda, u subotu i nedjelju 5. i 6. svibnja. Među gotovo 30 tisuća mladih pristiglih iz svih krajeva Lijepa Naše i inozemstva, u razdraganu rijeku mladosti satkalo se i mnogo mladih kapi iz Porečke i Pulske biskupije. Iz svih dekanata, iz mnogih naših župa, razdragane kapi mladosti u ta su se dva dana slila u svjetlosnu rijeku hrvatske mladosti. Donosimo dojmove i iskustva mladih vjernika iz Poreča, Buja, Buzeta, Marčane, Loborike, Žminja, Sv. Petra u Šumi, Sv. Ivana i Pavla, Kašćerge, Pule...

To su pojedinačne iskrice koje na najbolji način odražavaju ozračje i raspoloženje s tog velebnog skupa mladih.

Zajedništvo i druženje u obiteljima

Šezdesetak razdragnih mladih iz Poreča predvodio je župni vikar Jurica Purkić i vjeroučiteljica Nensy Zelić: „Posebno mi se dojmilo zajedništvo i druženje u obiteljima u kojima smo bili smješteni. Unatoč teškoj situaciji u kojima stanovnici Siska žive, obitelji su nas primile otvorena srca te nam priredili neviđeni doček. U nedjelju nakon svete mise u katedrali, među župama koje su se predstavljale bili smo i mi. Vratili smo se svi sretni i zadowoljni. Sa Susreta smo donijeli i neke zaključke, a jedna od njih je ta da će se naše druženje nastaviti i dalje na susretima u našoj župi te smo već počeli

Skupina mladih iz Poreča u Sisku

pripreme za sljedeći susret u Mostaru 2013. godine“, iznosi vlč. Jurica Purkić. Puna nade i ohrabrenja nakon susreta mladih, vjeroučiteljica Nensy svjedoči: „Susret u Sisku obnovio me i dao mi snage da ne posustanem na svom putu kao vjeroučiteljica. Danas nije lako biti mlađ. Svijet u kojem živimo postaje sve teži za mlađog čovjeka koji biva izgubljen u moru svakojakih ponuda i ponekad nam se čini da ono što svijet nudi jest puno jače i privlačnije za mlađe ljude, nego ono što nudi Isus.

No, gledajući rijeku mladih u Sisku, shvatila sam da to nije tako. Mladi su osjetljivi na Isusove riječi i žele ga slijediti, unatoč žrtvi. Gledajući redove mladih koji čekaju na svetu ispovijed i kleče na koljenima, svjedočimo da nam je Isus jači od svijeta. Nasmiješena i zadovoljna lica na kojima se očituje Kristov mir, ohrabruju me da i dalje neumorno radim u Njegovu vinogradu. Tolika snaga mladih na jednom mjestu oduševljava i daje nam nade za bolju budućnost.“

Mladi su osjetili jedno drugačije zajedništvo koje ih je međusobno povezalo. Mislim da su ovakvi susreti potrebni mlađom čovjeku kako bi vidovala da nije usamljen u svojoj vjeri. Uživao sam u svakom trenutku provedenom u Sisku i radujem se sljedećem Susretu mladih. (Dario Zelić)

U ovom teškom trenutku za obitelj i mlađe, Sisak je dao novu nadu mlađeži. Vidjeti mnoštvo mladih ljudi na jednom mjestu sa samo jednim ciljem da slavimo Gospodina, nešto je više od svega zemaljskog. Zajedništvo koje sam osjetio na Susretu pomoglo mi je naći Krista u sebi. Cijelom tom duhu zajedništva pridonijela je i obitelj koja nas je ugostila. Prekrasno sam se osjećao, sila Božja se spustila na mene. Hvala Sisku na svemu i vidimo se u Dubrovniku! (Marko Međurović)

Želim zahvaliti cijelom gradu Sisku i obiteljima što su nas ljubazno primili. Bilo je prekrasno, jedno novo zaista

hodimo

Mladi iz Sv. Petra u Šumi

zanimljivo iskustvo, iskustvo u kojem smo svi mi osjetili povezanost. Bog je bio s nama, jedina je rečenica koja opisuje sve ovo... Jer ovo se ne može zamisliti, jednostavno se mora osjetiti, vidjeti. (*Arne Biogradlja*)

„Gospini anđeli“ iz Buja

Skupina mladih „Gospini anđeli“ iz Buja u Sisku je putovala zajedno s mladima iz Novigrada, Umaga, Motovuna i Buzeta. Njihova voditeljica Erika Barnaba puna je dojmova i oduševljenja. „Rekla bih nakon svega da je kratko trajalo, da je organizacija bila za 5, da smo živjeli Njega, zahvalni za promjene koje je On unio ovih dana u naša srca i za toplinu ljudi s kojima smo živjeli. Sigurno su ovi dojmovi zauvijek utisnuti u našim srcima i nastaviti ćemo naš hod u svjetlosti, ojačani ljubavlju Uskrsloga! Ovaj susret u Sisku ostao mi je u srcu jer sam shvatila da ljubav obuhvaća sva zvanja, da je ljubav sve, da ona obuhvaća sva vremena i sva mjesta... jednom riječu: da je ona vječna! Svi najsavršeniji darovi

nisu ništa bez ljubavi... Isus ne gleda toliko na veličinu djela niti na njihovu teškoću, koliko na ljubav koja potiče na ova djela. Srce je stvoreno za ljubav, to je ono što mi je prenio i poručio Bog preko ovog susreta s drugima. Vratila sam se doma umorna, ali jako sretna, ispunjena i, što je najvažnije, vidjela sam osmijeh na licima mlađih, svjetlost u očima, svjetlost nade i sreće.“

Još je jedan susret katoličke mладеžи prošao, no ostao mi je u srcu kao jedan od prekrasnih trenutaka. Bilo mi je lijepo vidjeti sve okupljene mlade katolike zajedno u pjesmi, molitvi i plesu; bilo mi je lijepo i dragoo kod naših domaćina koji su nas primili i lijepo ugostili u mjestu Jabukovac pokraj Petrinje. Ovaj susret će još dugo pamtiti, a nadam se i da će i u Dubrovniku 2014. godine isto biti prekrasno. (*Sanja Opačak*)

Mladi umaško-bujskog kraja s vlč. Lukom Pranjićem

Mladi iz Buzetskog dekanata

Lijepo mi je bilo po prvi put doživjeti tako velik susret. Najače sam doživio sv. misu i pomislio u sebi: "Kako bi bilo lijepo da su sve mise takve", jer prenosila mi je istinske riječi U svjetlosti hodimo. Vidjeti i pustiti da me obuhvati takva radost i ljubav nešto je divno. Napokon, doživio sam Božje ozdravljenje u svom srcu. Bog je otvorio ona vrata koja su godinama bila zatvorena, a to je moje srce. (Massimiliano Acquarita)

Zadovoljstvo mi je bilo što sam mogao prenosići Njegovu ljubav, koju je On usadio u mene preko ovakvih susreta, na druge mlade, pogotovo na one koji su prvi put na ovakovom susretu. Veoma mi je bilo lijepo nakon putovanja, hoda koji je zahtijevao i male žrtve, patnje, da sam mogao dočekati ono najbitnije, a to je sveta misa koja je bila glavni cilj Susreta. Na svetoj misi, ujedinjeni s drugom braćom i sestrama iz cijele Hrvatske i inozemstva, mogli smo osjetiti kako je Njegov Duh jak, živ i prisutan među nama. To mi je dalo nadu i snagu za daljnji put u vjeri. (Igor Opačak)

Dirnut Božjim milosrđem

Iz skupine mladih Buzetskog dekanata izdvajamo svjedočanstvo jednog mladića kojega je Susret obogatio i prožeо novim proplamsajem. Ne očekujući puno, više iz znatiželje, uputio se na Susret zajedno s djevojkom i doživio da ga je duboko prožela Božja ljubav. „Mislio sam malo se maknuti od svega, eventualno se i zabaviti, ali sva sreća da su Božji naumi iznad mojih. Odlučio sam ići na svetu isповijed. Po tko zna koji put bio sam dirnut Božjim milosrđem. Nanovo sam dobio milost osjetiti se Božjim djetetom i primiti oprost za sve grijeha koje sam počinio. Siguran sam da mi je ispovijed ‘otvorila uho i srce’. U riječima biskupa Gorske prepoznao sam samoga sebe. Koliko sam puta bio privučen blještavilom ovoga svijeta. Mislio sam kako je ovaj svijet primamljiv sa svim ponudama koje mi nudi svaki dan iznova. Ali isto tako sjetio sam se perioda svog života gdje baš zbog tog silnog blještavila nisam vidio koliko bih duboko zagazio u grijeh i pritom bio

vrlo nesretan. Budući da smo djevojka i ja ozbiljni u našoj vezi, razgovarali smo i o braku. Odlučili smo da ako nas Bog bude pozivao na brak, ako nam bude davao vidljive znakove da je to Njegova volja, mi se nećemo odupirati tome. Krenuvši svojoj kući, bio sam jako radostan onime što sam dobio na ovom hodočašću i neizmjerno zahvalan Bogu što sam baš ja bio taj kojeg je Gospodin pozvao. U srcu nosim sve ove divote koje mi je Bog darovao ne samo na hodočašću nego u cijelom životu. (Stojan Rupena)

Krist je tu s nama

Mlade iz Marčane i Loberike predvodio je njihov župnik Jeronim Jokić. Od njihovih iskustava izdvajamo samo neka.

Bio je to moj prvi susret s mladim katolicima koji su došli iz cijele Hrvatske, ali i iz drugih zemalja. Osjećala sam se ispunjeno i radošno što pripadam jednoj tako velikoj cjelini. Zahvalna sam na gostoprivim-

stvu i zajedništvu, a posebno našem svećeniku Jeronimu koji je najviše zaslužan što smo isli tamo u velikom broju. (Irena Zečević)

Ovaj susret za mene predstavlja jedno predivno iskustvo, neopisivu radost, upoznavanje, zajedničko druženje s predivnim ljudima, u pjesmi, molitvi... Kroz geslo U svjetlosti hodimo, shvatila sam da je to naša radost, osmjesi, iščekivanje, nada u bolje sutra, naša srca ispunjena vjerom. Ono predivno sunce koje je sjalo i grijalo nas, pokazalo nam je da je Krist tu s nama te nas je svojom svjetlošću obasiao i dao nam snagu da i dalje u Njegovoj svjetlosti hodimo kroz život. (Matea Bileta)

Toliko ljubavi, veselja i molitve na jednom mjestu

U rijeku mladosti sa svojim iskrama unijeli su iskustva mladi Pazinskega dekanata. Evo tek nekoliko pregrštih ţupa Sv. Petar u Šumi, Sv. Ivan i Pavao, Žminj, Kašćerga...

Doživljeno zajedništvo; sklopiti nova prijateljstva te zajedno uživati u molitvi i veličanju Boga uz pjesmu nešto je što se pamti za cijeli život. Uvjereni sam da smo se vratili u vjeri čvrsti i s odlukom da ćemo s Kristom 'U svjetlosti hoditi'. (Doris Macuka)

Bilo je jako lijepo za vidjeti mnoštvo mladih na jednom mjestu i svi zbog jednog te istog - slavljenja Krista. Jako mi je draga da je bilo toliko mladih na ovom Susretu baš zbog toga jer u današnje vrijeme ima mnogih drugih „izvora“ prema kojima idu mladi. (Deni Banovac)

Tijekom ta dva dana upoznao sam nove ljude i pokušao biti što prisutniji u sv. euharistiji. (Mihael Macuka)

Neki su se molili, neki samo slušali, neki sjedili, a neki jednostavno odmrali. Ali svi smo bili tamo jer vjerujemo u Boga... (Sanjin Nadišić)

Članovi Frame u Sisku

Toliko ljubavi, veselja i molitve na jednom mjestu, to jednostavno treba doživjeti i osjetiti vlastitim srcem, predivan osjećaj. Nadam se da ćemo sve ono što smo naučili znati primijeniti s još većim žarom vjere, radosti i zajedništva. (Martina Orbanic)

Na ovakvim susretima upoznajemo što zapravo znači moći zajedništva i vjere. Najviše me oduševilo gostoprимstvo i velikodušnost domaćina. (Ivana Ivančić)

Lijepo je osjetiti pripadnost među tolikim brojem ljudi. Zajedničkom misom, molitvom i pjesmom oživjeli smo svoju vjeru te smo još jednom upoznali snaagu Isusa Krista. (Jelena Ivančić)

zagrljaja kojima je 'sol zemlje' obilježila sisački susret." "Tijekom tih dvaju dana nismo upoznale samo sebe, već i Isusa Krista koji nas je cijelim putom pratio i bio uz nas. To je jedno neponovljivo iskustvo", ističu gotovo jednoglasno Melita Meseljević i Ivana Perić. Svoje vrlo pozitivne dojmove iznijeli su Vlatka Joščić, Matija Agatić i Manda Brčina, a Jelena Čičak, kojoj je to već šesti susret katoličke mladeži, s puno optimizma kaže: "Drago mi je da je još jedan susret bio pun blagoslova i dobrih djela, kako za nas mlade hodočasnike, tako i za naš grad-domaćin, Sisak."

»U svjetlosti hodimo«

Sedmi susret hrvatskih mladih katalika u Sisku pod gesлом »U svjetlosti hodimo« ponovno je potvrdio veliku istinu da hrvatski narod i Katolička Crkva imaju mlade koji su otvoreni i privrženi dobru i Bogu, koji razlikuju pravo svjetlo od blještavila suvremenog svijeta. Izjave, svjedočanstva, bogata iskustva mladih iz naše biskupije istinski potvrđuju da ih je Susret obasuo daškom optimizma i nade koji su danas tako potrelni hrvatskom društvu. Novim su poletom ohrabreni za koračanje u svjetlosti života i svjedočenja Istine.

Hodočasnički put kao

Hodočašća su prilika da se učvrsti vjera, nauče, obnove i ponove tradicionalne molitve i pobožnosti, da se nauči zajednički moliti, da se čovjek ohrabri predvoditi dio zajedničke molitve, otkrije više svojih duhovnih i društvenih sposobnosti.

Piše Željko MRAK

Crkva Presvetog Trojstva u Nedešćini

Sveta Nedjelja, u novije vrijeme prozvana Nedešćinom, uzdigla se negdje na nadmorskoj ravni, i više, od ponosnog Labina. Tu je crkva Presvetog Trojstva ispred koje, igrom slučaja, ili, ipak ne, započinju mnoga hodočašća o kojima želimo ovdje govoriti. Sveta Nedjelja je umno i idejno, pa čak nekad i fizičko, ishodište većine labinskih hodočašća.

Sve je počelo kad su novodošlog svećenika u Labinski dekanat, vlč. Blaža Bošnjakovića, članovi labinske udruge HKZ „MI“ privukli na hodanje po okolnim brdima. Prvo je hodanje zapravo bio izlet i piknik.

Kao nov nije se htio nametati pobožnošću, iako je veći dio njih, izgleda, baš to očekivao. U razgovoru su se pomalo iskristalizirala htijenja i nade. Stvorena je jezgra budućih hodočašća. Od tada nadalje neće više biti izleta, bit će hodočašća. Tko ne želi hodočastiti, „neka ne dolazi mučiti sebe i nas!“

Bio je topao sunčan dan prije podne, kad su MI-ovci iz Labina došli u Svetu Nedelju i povezli ga do Tupljaka, odašle su pješke išli uz rukavac rijeke Raše, prešli preko mostića na drugu stranu i uspeli se do crkve svetog Jurja na Brdu u župi Brdo.

Bio je to prvi uzbudjujući uspon gdje su njega vodili, a poslije će on njih 12 godina na početku svake korizme voditi i po kiši i po suncu i po mrazu i po buri ispunjavajući taj hod molitvama i meditacijama. Nekima se to nije sviđalo jer su htjeli izlete pa su otpadali, drugi su tijekom godina ostarjeli i onemoćali, neke su poslovne obaveze udaljile. Mnogo se ljudi izmjenilo. Kao svaki zanesenjak i vlč. Blaž imao je svoje snove i vizije u svezi s hodočašća koji se (do sada) nisu ostvarili, ali to ne znači da i neće: od početka se nadao masovnom hodočašću mladih u Zagreb (Marija Bistrica), Slavoniju, Liku, Dalmaciju, Bosnu i Hercegovinu, Čestnojivo... Prvih godina, u zajedničkom nastajanju s katoličkom aktivisticom među labinskim izviđačima organiziran je prijevoz mladih autobusom (pun autobus!), ali čežnja ove mladeži bila je sve drugo samo ne sklonost ka duhovnome, a s time on nije htio imati posla. Nekih se godina broj hodočasnika svodio na prste jedne ruke. No, upornost

Prva hodočašća na Skitaču bila su na pola piknik

način pastorala

Predah kod kapelice obitelji Žgaljardić na putu do crkve Sv. Jurja

premošćuje sve nedostatke i depresije, smisao izbjiga ispod pepela na čudesno nov način i to zato jer je to djelo vjere, a ne oholog junaštva.

Od Labina do Skitače

Ohrabreni uspješnim hodočašćem na Brdo odlučili su se na dvostruko duži i neizvjesniji put: hodočašće od Labina do Skitače. Izabrali su 1. svibnja jer je neradni dan (a nije nedjelja kad voditelj hodočašća ne može zbog misa). Okupili su se u gradskoj loži u Starom gradu u Labinu gdje ih je uveselila gradска glazba svirajući budnice, a labinski župnik ispratio blagoslovom.

Godinama su išli asfaltom sve dok se nije pridružio vjernik koji poznaje planinske staze. I tako desetak godina 1. svibnja skupina hodočasnika, nekad veća, nekad manja, nekad odlučnija, nekad samo s mrvom hrabrosti hoda sporo poput naroda opterećena starima, bolesnima, nejakima, za razliku od planinara koji u svom terminu, žestoko poput komandosa, prohujaju...

Hodočasnici, svi u skupini, kad-tad dođiju do zadnjeg cilja, osim ako sami zatraže pomoć zbog fizičke nemoći (što se možda jednom dogodilo).

Gušti hodanja i moljenja uvijek nanovo vabe, pa se ljudi, u trenutku slabosti

pokolebani, pošto se odmore, nanovo osjećaju orni čak i za teže dionice. Više ih pokuša jednom, rijetki ponove dionicu od Svetе Nedelje do Trsata. Tom se hodočašcu (u rujnu) daje posebna čast zbog dužine i težine. Za nj su posebne nakane (i sigurno posebne milosti i duhovni plodovi). Labinska skupina pridružuje se u Boljunskom polju velikoj skupini koja stiže iz pravca Rovinj – Sveti Petar – Pazin. Kad je 2003. godine blaženi papa Ivan Pavao II. pohodio Rijeku, te se godine dvaput hodočastilo pješice preko Učke.

Potom je otkrivena još jedna korizmena hodočasnica destinacija: križni put mlađih po stazi sv. Šimuna u Gračiću. Ovdje skupina iz Labinštine dolazi u goste ne preuzimajući nikakvu orga-

nizacijsku odgovornost. Hodočasnici se od početka do kraja prepustaju njihovu vodstvu. A to je opuštajuće, smirujuće. Jako lijepo iskustvo.

Hodočasnici-pješaci – sretni su ljudi

Nakon hodočašća Pićanaca u Šumberu na blagdan Majke Božje Snježne (5. kolovoza), kojih je uvijek jako velik broj, nekad do stotinu) slijedi uzvratno hodočašće skupine iz Šumbera (i Sv. Nedelje i Sv. Martina), male, ali hrabre koja po žarkom popodnevnom suncu ide na Dan sv. Roka (16. kolovoza), radni dan, u duhovno i fizičko osvajanje Pićna da se pomole sv. Roku da izmoli kod Boga milosti za „naše pogodjene kugom današnjega vremena, drogom, alkoholom, kockom, ovisnostima o elektroničkim igricama i zabavama koje razaraju pojedince i obitelji“.

U godini sv. Pavla vjernici su Labinskog dekanata od Barbana do Želiska hodali u čast sv. Pavlu istoimenoj crkvici (jednoj od dvije koje su posvećene tom sveču u Porečkoj i Pulskoj biskupiji). Skupina je bila veća nego inače, ali je i put bio kraći nego inače. Prisutni su bili oduševljeni.

Hodočasnici-pješaci – sretni su ljudi. Koliko god im bilo teško, kad dođu na cilj hodočašća, oči im blistaju, lica

Ispred crkve na Brdu

Na vrhu Skitače

cvatu, nema traga depresiji. Tada su spremni opet isto ponoviti, međutim, tijekom godine oduševljenje splasne i za godinu dana drugačije se sve gleda i – tko ne skupi dovoljno motivacije, ne ide opet. A tko kreće po drugi put, ići će i svaki sljedeći.

Pastoral na hodočašću nije posvećen samo jednoj župi, niti svim skupinama, ali onima koji se uključe donosi puno duhovne koristi, a preko njih drugima koji su s njima u doticaju. Hodočašća su prilika da se učvrsti vjera, nauče, obnove i ponove tradicionalne molitve i pobožnosti, da se nauči zajednički moliti, da se čovjek ohrabri predvoditi dio zajedničke molitve, otkrije više svojih duhovnih i društvenih sposobnosti. Hodočasnik se po povratku osjeća ohraben, ojačan, osposobljen za molitvu i duhovnu animaciju u župnoj zajednici (npr. predvođenje pučkih pobožnosti, pjevanja, čitanja na misi i sl.).

Moja je velika želja oduševiti i pokrenuti mlade i djecu. Mi smo, na primjer, hodočasnici iz Labinštine kako dirnuti kad vidimo ne

samo mlade nego i djecu koja dodu na križni put mlađih na stazi svetog Šimuna u Gračiću, kako su radosni, kako im nije teško ... moj je san to: povući, privući mlade i djecu bar na kraće dionice hodočašćenja. U tom smislu volio bih osnovati katoličke skante. Pozivam sve čitatelje Ladonje da se mole i daju mi prije svega duhovnu podršku u ovom nastojanju.

Ako bi netko imao još kakvu konstruktivnu ideju, bio bih zahvalan da je podijeli sa mnom za dobro Crkve na Labinštini. Svima želim puno dobrih hodočašća (a jednomo ispunjenje životne želje da može pješke ići i stići u Svetu zemlju) - poručuje vlč. Blaž.

Sv. Pavao Želiski

Festival duhovne glazbe „Iskrice“

Uvažen prikaz dječjeg stvaralaštva, radosnog susretanja i zajedništva, na kojoj se mladi izražavaju u stihovima, pjevanju, literarnim i likovnim radovima.

Zbor Osnovne škole Vidikovac, Pula

VODNjan U subotu 12. svibnja održan je u organizaciji HKZ „Mi“, osnovne zajednice Vodnjan, na gradskom trgu u Vodnjanu XVI. festival duhovne glazbe „Iskrice“ pod gesлом „Vjera pobjeđuje svijet“. Tijekom 16 godina festival je postao uvažen prikaz dječjeg stvaralaštva, radosnog susretanja i zajedništva, na kojoj se mladi izražavaju u stihovima, pjevanju, literarnim i likovnim radovima. Na toj prekrasnoj smotri mladosti do sada je nastupilo preko 8300 djece pjevača iz raznih krajeva Istre. Ove godine sudjelovalo je 280 djece – četiri župna zabora: Vodnjan, Motovunski Novaki, Pazin i Sveti Petar u Šumi i šest zborova osnovnih škola: Buje, Vodnjan, Šljana (Pula), Oprtalj, Pazin i Vidikovac iz Pule. Susret je započeo pozdravom i blagoslovom dječjih zborova u župnoj crkvi sv. Blaža te mimohodom djece i njihovih voditelja prema trgu na kojem su svi zajedno otpjevali himnu festivala „Pružimo ruke, združimo srca“. Nakon natjecateljskog dijela programa

u kojem su se izredali nastupi dječjih zborova župa Porečke i Pulsko biskupije i osnovnih škola Istarske županije, podijeljene su nagrade za prva tri mjeseta u tri kategorije. U kategoriji poznatih skladbi koje su izvodili zborovi osnovnih škola nagrade za najbolju izvedbu dobili su učenici OŠ Vodnjan za izvedbu pjesme „Pravo lice“. Drugo mjesto pripalo je zboru OŠ Vidikovac za pjesmu „Kao košuta“, a treće je pripalo vokalnoj skupini OŠ Vladimira Nazora Pazin za pjesmu „Da sam ptica“. U kategoriji poznatih skladbi koje su izvodili župni zborovi prvo mjesto osvojila je pjesma „Život na dar“ zabora „Marijine zvjezdice“ iz župe Sv. Petra u Šumi, koja je ujedno nagrađena posebnom nagradom za aranžman. Zborom, u kojem se mala Emili isticala prekrasnim glasom, ravnao je Mauricio Zović. Drugo mjesto pripalo je zboru „Egidije Bulešić“ iz vodnjanske župe sv. Blaža za pjesmu „On dolazi da spasi vas“, a treće mjesto zboru „Krijesnice“ župe sv. Nikole Pazin za pjesmu „Jedi-

na“. Zbor „Angeli Bianchi“ Talijanske osnovne škole „Edmondo de Amicis“ iz Buja dobitnik je nagrada u kategoriji novih skladbi za pjesmu „Oprosti nam Ti“, čiji je tekst i glazbu napisala Vesna Jugovac Pavlović, voditeljica zabora. U sklopu festivala održan je i literarni natječaj „Egidije Bulešić“ na temu „Kako se boriti protiv zla“ na koji su pristigla 43 rada. Maria Bonassin iz OŠ Vodnjan nagrađena je prvim mjestom za uradak „Ja ču se boriti protiv zla“, a njezin školski kolega Bruno Blašković osvojio je drugo mjesto radom istog naslova. Treće mjesto pripalo je Velimiru Oršušu iz OŠ Milana Šorge Oprtalj za rad „Primjeri dobra koji me osvajaju“. Svi su nagrađeni literarni radovi pročitani u revijalnom dijelu programa, u kojem je priređena i izložba likovnih radova učenika osnovnih škola Labinštine koju je priredio HKZ „Mi“ iz Labina. Glavni je pokrovitelj festivala „Iskrice“ Porečka i Pulsko biskupija, a supokrovitelji su Istarska županija i Grad Vodnjan. (L)

Zagovor Miroslava Bulešića za

Crkvi je potrebno vratiti se svojim korijenima da ponovno mladim generacijama predstavi svoje svece i mučenike – duhovne velikane čiji likovi nikad ne blijede i uvijek mogu biti izazov novim generacijama.

Piše mr. Ilija JAKOVLJEVIĆ

Svake godine uoči Svjetskog dana molitve za duhovna zvanja po mjesnim crkvama i župama organiziraju se molitveni susreti na tu nakanu. Naša biskupija ove godine središnje molitveno slavlje imala je u srcu Istre, u župnoj crkvi u Svetvinčetu, gdje se nalaze zemni ostaci uskoro blaženog Miroslava Bulešića. Njegova mučenička smrt 1947. godine u Lanišću donijela je duhovne plodove, mnoga duhovna zvanja, mučeničkoj Crkvi u Istri, ali i šire. Tadašnje su vlasti mislile ako ubiju podravnatelja sjemeništa Bulešića, da će mnogi mladići napustiti svećenički poziv i odustati. Međutim, Bulešićeva smrt još je više učvrstila vjeru kod tih mladića u želji da postanu svećenicima.

Danas nakon 65 godina mučeničke smrti, kad se te generacije svećenika nalaze na izmaku, Crkva u Istri predvođena biskupom Ivanom Milovanom molila je zagovor sluge Božjeg Miroslava Bulešića za dar novih duhovnih zvanja na njegovu grobu u Svetvinčentu.

Bulešićeva smrt sjeme novih svećenika

Bogoslov, a poslije mladi svećenik Bulešić bio je mnogim tadašnjim sjemenišarcima i bogoslovima uzor svećenika. Napose su bili povezani Miroslav Bulešić, Vlatko Lakošeljac, Ivan Grah, Antun Prodan i Vjekoslav Sloković. Bulešić i Lakošeljac, u cvijetu svećeničkog života, prinijeli su svoje živote na Kristov žrtvenik – oltar i tako se duhovno ugradili u tkivo istarske povijesti i vjere. Bulešić, iako mlad, tek nekoliko godina svećenik, duhovno je bio zreo i savjetima hrabrio mlađe kolege, napose Prodana. Njegova mučenička smrt ohrabrit će

Bogoslov Želimir Bagavac prima službu admissio

množe mladiće u sjemeništu i bogosloviji te će donijeti konačnu odluku da žele biti svećenici, kao što su Ivan Grah i Vjekoslav Sloković. Vjekoslav Sloković svjedoči: „*Kad sam čuo za ubojstvo vљ. Bulešića, ta činjenica na mene je duboko djelovala, tada sam se definitivno odlučio za svećeništvo. Prije toga još sam se kolebao, razmišljao sam, nije mi bilo posve jasno to buduće zvanje; a tada sam se posvema*

opredijelio: isplati se ići tim putem kojim je išao Miro i ţrtvovati – ako je potrebno i svoj život za vjeru.“ (Iz knjige mons. Vjekoslava Milovana, „Bio je svet svećenik“, str. 117 - 118). U današnjim svjetskim i lokalnim previranjima, kad se pokušava Crkvu i njezine službenike diskvalificirati, potrebno je da se Crkva vrati svojim korijenima, da ponovno mladim generacijama predstavi svoje svece i

nova duhovna zvanja u Istri

mučenike – duhovne velikane čiji likovi nikad ne blijede i uvijek mogu biti izazov novim generacijama. Istinski su duhovni velikani Istre u 20. stoljeću uz Miroslava Bulešića Ratimir Beletić, Francesco Bonifacio, ali tu su i Vjekoslav Sloković, Antun Prodan i Ivan Grah, pobožni i vrijedni svećenici, iako tu svakako možemo nabrojiti i mnoge druge čiji je vjerski i duhovni život bio kristalno čist i jasan.

Biskup Milovan: Mi smo molitveno srce naše Biskupije

Biskup Ivan Milovan u homiliji kod misnog slavlja u Svetvinčentu, 28. travnja 2012., u predvečerje nedjelje Dobrog pastira, kad cijela Katolička Crkva bdije i moli za dar novih duhovnih zvanja, istaknuo je da se molitve i misli Crkve u Istri nalaze u Svetvinčentu uz grob sluge Božjeg Miroslava Bulešića, gdje po njegovu zagovoru želimo moliti za nova duhovna zvanja u našoj biskupiji. „Mi smo molitveno srce naše biskupije, večeras u predvečerje Svjetskog dana molitve za duhovna zvanja.

Euharistija je središte kršćanskog i osobnog života i Gospodin nas trajno brani sobom u euharistiji. I ovo večerašnje misno slavlje poziv je svakom kršćaninu, napose mladima, da pristupaju k stolu Gospodnjem, da se brane Isusovim tijelom kako bi neki od njih jednoga dana bili spremni i sami staviti se u službu Crkvi – naglasio je Biskup.

Bogoslov Želimir Bagavac primljen među kandidate za sveti red

Biskup Ivan Milovan i svećenici na grobu Sluge Božjeg Miroslava Bulešića

Nakon homilije uslijedio je znakovit i simboličan trenutak kad je Želimir Bagavac, student teologije u Rijeci, službeno primljen među kandidate za đakonat i prezbiterat. Ovaj čin mlađi su popratili molitvom, napose moleći za ustrajnost bogoslova Želimira i za dar novih duhovnih zvanja. Bulešićev grob postao je mjesto gdje mlađi ponovno izriču svoju spremnost da žele nasljedo-

vati Isusa Krista u svećeničkom životu. Na kraju misnog slavlja i klanjanja biskup Milovan zajedno sa svećenicima i svim vjernicima zapalio je svijeće vjere i nade na Bulešićevu grobu i predmolio molitvu da po zagovoru sluge Božjeg Miroslava Bulešića, Gospodin svojoj Crkvi u Istri podari dovoljan broj novih duhovnih zvanja.

Bdijenje za duhovna zvanja

Vijeće za duhova zvanja organiziralo je bdijenje zajedno s KUMI-ma iz Rovinja, Neokatekumenskim zajednicama, Radnicima Milosrdnog Isusa iz Pule i drugima. Svetvinčentski trg odzvanjao je duhovnim pjesmama i mладенаčkim glasom.

Svjedočanstvo o duhovnom pozivu dali su vlč. Josip Peteh i s. Anita Crnković. Cijelo slavlje organizirao je vlč. Rikard Lekaj sa suradnicima, na čemu mu je biskup Milovan zahvalio.

Predvorje naroda

„Vjernici i oni koji ne vjeruju ne bi se trebali zatvoriti u sakralnu ili laičku osamu, ignorirajući sebe ili, još gore, nabacujući si ožiljke i osude, što bi željeli fundamentalisti i jedne i druge struje“, naglašava povjerenik Predvorja naroda, kardinal Ravasi.

Piše Ana
CVITAN

Papinsko vijeće za kulturu koje je 1993. osnovao papa Ivan Pavao II. pokrenulo je prije dvije godine inicijativu nazvanu "Predvorje naroda". Naime, u svom je božićnom govoru 2009. godine papa Benedikt XVI. napomenuo kako se „međurelijskom dijalogu treba dodati dijalog s onima kojima je religija nešto nepoznato“ te kako „Crkva i danas treba otvoriti predvorje naroda“. Te su riječi potakle Vijeće za kulturu, kojim predsjeda kardinal Gianfranco Ravasi, na osnivanje inicijative kojoj je cilj ostvariti susret između vjernika i osoba koje se smatraju agnosticima ili ateistima. Želi se time naglasiti važnost istinskog dijaloga o pitanjima vjere i velikim egzistencijalnim pitanjima zajedničkim vjernicima i onima koji ne vjeruju, kao što su pitanja o životu i stvarnosti nakon njega, o dobru i zlu, o smislu zla, o ljubavi i boli, o patnji, bolesti, te raditi na približavanju i uzajamnom upoznavanju, bez predrasuda i diskriminacija.

Metaforu „predvorja naroda“ Papa je preuzeo iz židovske tradicije prema kojoj je u predvorju Jeruzalemskog hrama bio osiguran prostor za one koji su bili privućeni misterijem postojanja, ali koji nisu ispovijedali vjeru u jednoga Boga te im je bio zabranjen pristup u hram. Sveti Pavao je, međutim, upravo tamo naviještalo radosnu vijest poganim, vjerujući kako se Isusovim dolaskom srušila pregrada razdvojnica (Ef 2).

Kardinal Ravasi, u razgovoru za talijanski tjednik Famiglia Cristiana, objasnio je kako se radi o mjestu susreta u kojem se ruše pregrade koje dijele vjernike i one koji ne vjeruju ili ne poznaju Boga, te kako se ovom inicijativom ne želi obratiti ateiste, niti mijenjati egzistencijalne putove bilo koga, „želi se samo predložiti dijalog koji izbjegava prazninu, stereotipe i banalnosti. Glasovi mogu biti različiti, ali moraju znati stvarati harmoniju i poboljšavati kvalitet kulturnih rasprava i života općenito“. Smatra nadalje da se onog koji ne vjeruje mora poštivati te kako iskreni ateist ne nastupa s prijezirom ili sarkazmom, isto kao što pravi vjernik izbjegava prečice pobožnjaštva. Smatra kako vjera i znanost nisu dvije stvarnosti u sukobu već je između njih moguća razmjena, „vjera mora uvijek znati obrazložiti razlog svog postojanja, mora se čistiti svake krutosti, mora se poznavati na jasan i precizan način znanstvenu razinu teme o kojoj se raspravlja, posebno kada se radi o delikatnim pitanjima, poput onih koji se tiču bioetike. Ne može se pretvarati kako se nešto poznaje te nametnuti vlastiti etički sustav bez rasprave. Istu stvar treba imati na umu i znanost, prihvaćajući dimenziju duhovnosti.“ Kardinal Ravasi priznaje kako je „i Crkva pridonijela podizanju zidova, ili barem ograda razdvojnica“ te kako vjeruje da je to „zbog krivog shvaćanja samozaštite ili samoobrane“.

U svibnju ove godine održan je susret „Predvorje naroda“ u Barceloni. Nakon prvog susreta održanog u Bologni, uslijedili su susreti u Firenci, Parizu, Bokureštu, Rimu, Palermu i Meksiku. Na svakom od njih susreli su se intelektualci vjernici i oni koji ne

vjeruju kako bi dijalogizirali oko tema koje se tiču postojanja svakog čovjeka, a koje približavaju te istovremeno i obogaćuju ta dva različita pogleda na svijet. Tema susreta u Barceloni bila je „Umjetnost, ljepota i transcendencija“. Teolog i filozof Francesco Torralba Roselló, jedan od sudionika ovako je objasnio mogućnost susreta u ljepoti: „Ljepota prirodnosti, jednostavnosti, ljepota umjetnosti, ljepota glazbe, sami su po sebi objavljuvanje Božje ljepote. Međutim, u laičkoj perspektivi onih koji ne vjeruju, ljepota je prije svega poziv na duhovnost, na misterij, na promišljanje, postaje simbol koji potiče na razmišljanje o tome tko smo, koji je smisao i temelj našega života.“ Što se tiče jezika kojim se može približiti čovjeku današnjice, smatra kako je često teološki ili unutarcrkveni jezik nerazumljiv onima koji ne poznaju kršćansku tradiciju, simbole, biblijske tekstove, te kako je potrebno upotrebljavati jasne i jednostavne izraze. Primjer za to je jezik kojim je Isus naviještao. Koristeći priče, simbole i slike uspio se približiti i židovima i poganim.

„Vjernici i oni koji ne vjeruju ne bi se trebali zatvoriti u sakralnu ili laičku osamu, ignorirajući sebe ili još gore, nabacujući si ožiljke i osude, što bi željeli fundamentalisti i jedne i druge struje“, naglašava povjerenik Predvorja naroda, kardinal Ravasi.

Posebno u godini vjere koja je pred nama, a koja započinje u listopadu ove godine, bitno je promišljati o tome na koji način živjeti ljepotu vjere i njome jednostavno privlačiti, bilo one koji već žive iskustvo Božje blizine, bilo one kojima je On nepoznat, bilo one koji ga traže svojim jednostavnim životom, ljubeći.

Vratiti kršćanske kriterije u društvo

Veliki problemi u poticanju dobra i otpora zlu nastaju na višoj, društvenoj, razini u situaciji kad pojedinci svoje ponašanje i odluke prilagođavaju prvenstveno nekim modernim «višim ciljevima i vrijednostima», a koji su očito u suprotnosti s kršćanskim svjetonazorskim ili vjerničkim krijeponstima.

Piše dr. Mario SOŠIĆ

Često je veoma teško poučiti ljude da u pojedinim društvenim kretnjama i ponašanjima prepozna-ju što je od toga, s pozicije šire narodnosne, kulturološke, duhovne pa i civilizacijske korisnosti, dobro, a što loše. Te poteškoće proizlaze, ne toliko iz složenosti tih procesa ili ograničenosti našeg zdravorazumskog promišljanja, koliko iz raznih poprat-nih, propagiranih i nametnutih, svjetonazorskih, ideoloških i konzumerskih usmjeritelja i «zamagljivača».

Na planu osvjetljavanja tih mnogo-strukih društvenih stupica i stranputica, koje znaju u široj javnosti izgledati kao «moderna i demokratska rješenja», Crkva, preko Božje riječi i poduke, čini mnogo da se čuje istina i stekne spoznaja o dobru i zlu. Ponajviše je to govor o grijehu, ali i ljubavi Božjoj, ona nudi pojednostavljen mehanizam za pravilno snalaženje u osobnim, ali i svim tim mnogim društvenim izazovi-ma i devijacijama. Upravo zbog toga ona danas i jest toliko napadana, od protubožjih i protuljudskih sila zla jer nastupa s neuništivom vjerom u jedinu, Božju, istinitost i ohrabruje ljude za život u ljubavi prema Bogu i ljudima i za otpor svakome zlu.

Taj govor i nauk Crkve, hvala Bogu, ima kod nas, ali i u svijetu, jako mnogo pozitivnog učinka na ponašanje i živote bezbrojnih pojedinaca i zajednica.

No, veliki problemi u poticanju dobra i otpora zlu nastaju na višoj, društvenoj, razini u situaciji kad pojedinci svoje ponašanje i odluke prilagođavaju prvenstveno nekim modernim «višim ciljevima i vrijednostima», a koji su očito u suprotnosti s kršćanskim svjetonazorskim ili vjerničkim krijeponstima.

U tim situacijama pojedinac, pa i vjernik-katolik, najčešće svoje prosudbe i stavove povezuje s posve drugim ocjeniteljskim kriterijima, poput moderne znanosti, demokracije, slobode, i slično, ili s kriterijima političke korisnosti, stavovima medija, mišljenjima javnosti, itd., i djeluje sukladno nji-hovim, a ne Božjim zahtjevima. Kad se jednom uspije iz društvenog djelovanja potisnuti pojedinac-vjernik i Crkva, kao zajednica vjernika, a upravo se to uspješno provodi u liberalnom kršćanskom svijetu, kad se, dakle, za ocjenu što je zlo, a što je dobro uvode proizvoljni ljudski kriteriji, tada se otvara slobodan prostor za ozakonjenje i potvrđivanje svekolikih manjinskih pojavnosti koje postaju instrument nesmetane provedbe raznih parcijalnih interesa svjetskih bezbožnih moćnika.

U takvoj situaciji kršćanska se većina broji samo kao statistička činjenica i osobno izjašnjavanje, ali ne i kao djelatna društvena snaga. Zapravo, sav društveni, politički, kulturološki, gospodarski, znanstveni i drugi am-bijent zajednice uređuje se po posve izvankršćanskim kriterijima i (ne) vrijednostima, a glas Crkve ili vjernika-pojedinca tretira se kao nazadni i remetilački faktor. To je stanje kojem upravo intenzivno svjedočimo u

Hrvatskoj u promicanju nekih zakona o istospolnim zajednicama ili o umjetnoj oplodnji, gdje se pogoduje nekim devijantnim ili specifičnim pojavnostima na štetu općeg zdravlja društva, života, začeća, djece i svetosti obitelji.

Poznato je kako su se vjernici u kršćanskim zemljama Europe pokušali oduprijeti tom procesu sekularizacije i dekristijanizacije, koji traje cijelo stoljeće, na način da su se okupili i organizirali u tzv. demokršćanskim strankama. U najnovije vrijeme i taj model političke organizacije nije više posve učinkovit jer se mnoge vrijednosti žrtvuju u korist nekih drugih univerzalnih ideja, integracijskih zahtjeva i globalnih interesa.

No najgore je, pak, što je upravo taj novi model slobodarskog i bezbožničkog ravnjanja svijetom doveo do svekolike i teške društvene krize. I što se sada događa? Ljevi i slobodnjaci ne žele povrat na prokušana dobra stara rješenja, što nude konzervativci i tradicionalisti, već se zalažu za još veći liberalizam darvinističkog tipa, u kojemu je Bog «izbačen iz igre», a čovjek sveden na razinu biološke i produkcijske jedinke. Hrvatska je kao objekt te krize također u političkoj polarizaciji glede iznalaženja rješenja. Ponajveća, i dugo vladajuća, stranka iskazuje izborom novog čelnika i vodstva ambiciju da se programski dosljedno veže uz demokršćanska načela. Takve su ambicije postojale i ranije, ali nikad nisu dosljedno ostvarene, štoviše višekratno su i izdane. Ako bi ovaj najnoviji pokušaj bio uspješan, to bi bio velik doprinos europeizaciji i stabilizaciji Hrvatske jer Hrvatska trenutno društveno i politički diše samo jednim, lijevim, plućnim krilom. A taj smo neuspjeli društveni eksperiment već proživjeli pa nema gotovo nikakve nade u njegov uspješan ishod.

Moramo se vratiti kršćanskim vrijednostima i kriterijima za uspješan razvoj našeg društva.

Čakavska pjesnička večer u Žminju

Črnja je uvijek neodvojiv od svoje pučke, težačke perspektive i borbe za brisanje razlika između provincijskog i metropoliskog i isticanja važnosti čakavštine u hrvatskom jeziku, čime se zavičajnim na najbolji mogući način afirmira nacionalno.

U Čakavskoj kući u Žminju upriličen je krajem ožujka nastup pjesnika koje su organizatori, Istarski ogranač DHK-a i žminjska Katedra Čakavskog sabora, nazvali Prva čakavska liga. Boris Domagoj Biletić pojasnio je na početku da je odabir pjesnika mogao biti i drugačiji, ali je nesumnjivo da i oni zaslužuju svoju ligu, pogotovo ako se uzme u obzir za svakog ponaosob cijelokupni književni opus, osvojene nagrade i članstvo u književnim asocijacijama. Odabir mesta za ovo događanje bio je logičan budući da je u Žminju ponikao čakavski bard Zvane Črnja i upravo ovdje osnovao Čakavski sabor.

Neobično razigranu i osebujnu pjesničku večer svojim su dojmljivim nastupom otvorile "Minje mladice" iz Osnovne škole Vladimira Gortana iz Žminja. Čakavska pjesnička večer odvijala se u dva dijela - 'poluvreme-

na', a u intermezzu predstavljen je veliki prilog „Nove Istre“ o Zvani Črnji, nastao objavljinjem radova s Pulskih dana eseja. Naime, život i djelo Zvane Črnje, istarskog prosvjetitelja i jednog od najplodnijih autora, između ostatog autora edicije Kulturne povijesti Hrvata i pokretača Čakavskog sabora te njegova važnost za književni i kulturni život Istre, bila je središnja tema 8. pulskih dana eseja, održanih 22. i 23. listopada 2010. godine.

njegov rad i sada životan. Bilo da se o Črnji piše kao o pjesniku i književniku, o njegovu spisateljskom djelovanju, ili pak kao povjesničaru hrvatske kulture i civilizacije, Črnja je uvijek prikazan neodvojivo od svoje pučke, težačke perspektive i borbe za brisanje razlika između provincijskog i metropoliskog te isticanja važnosti čakavštine u hrvatskom jeziku, čime se zavičajnim na najbolji mogući način afirmira nacionalno.

Predstavljajući tematski blok o Zvani Črnji profesor s riječkog Sveučilišta Irvin Lukežić tvrdi da je Črnja danas veći izazov nego ikad do sada. Irvin Lukežić bavi se Črnjom kao književnikom, političarom, novinarom, filologom i filozofom, podređenom nacionalnom oslobođenju istarskih Hrvata te zaključuje da prilozi o Črnji nemaju prigodničarski karakter jer je

pjesnike koji su govorili svoje recentne, ali i starije stihove, najavljujiva je Evelina Rudan Kapet, pjesnikinja modernog stila i aktualna dobitnica Gervaisove nagrade. U prvoj čakavskoj ligi sudjelovali su: Daniel Načinović, Drago Orlić, Boris Domagoj Biletić, Irvin Lukežić, Milan Rakovac, Miroslav Sinčić, Rudolf Ujčić, Nada Galant i Tomislav Milohanić. (L)

„Grimizna rasprostranjenost svjetlosti“

BADAVCA Zadnje nedjelje u svibnju održan je kod legendarnog izvora Badavce XVII. književni susret „Badavca 2012.“ pod gesmom „Grimizna rasprostranjenost svjetlosti“ u organizaciji Istarskog ogranka Društva hrvatskih književnika, Gradske knjižnice Poreč i Udruge „Valigaštar“ iz Karlobega. Susret je otvoren svirkom na mihu i čitanjem ulomaka iz Istarskog razveda, tog pravno-diplomatičkog spisa i dragocjenog hrvatskoglagoljskog spomenika. Nakon pozdrava domaćina, organizatora i pokrovitelja, nastupili su članovi folklornog društva Kumpnica kosirici iz Tinjana izvodeći splet starinskih istarskih plesova i pjesama. Na središnjem književnom dijelu nastupilo je 10 umjetnika: Lidiya Bajuk, Tomislav Marijan Bilosnić, Drago Draguzet, Nada Galant, Natalija Grgorinić

Umjetnici na književnom susretu "Badavca 2012"

&Ognjen Rađen, Tomislav Milohanić, Daniel Mohorović, Alojzije Sinčić i Rudolf Ujčić koji su izgovarajući svoje stihove i prozne zapise na najizvrsniji način progovorili o čovjeku, prirodi, svome narodu, ljubavi, smislu, Bogu... Za prigodu ovog Susreta književnik i slikar iz Zadra T. M. Bilosnić prialio je izložbu crteža-pjesama i slika pod nazivom „Metamorfoze“ i „Nove metamorfoze“, na eliptičnom uzdignutom humku Badavce uz dvanaest

kamenih znakova. U glazbenom dijelu programa nastupila je etnoglazbenica i kantautorica Lidiya Bajuk izvodeći niz tradicijskih hrvatskih skladbi iz raznih krajeva Lijepo Naše te svoje autorske pjesme. Nakon raznolikog i bogatog programa mnogobrojni ljubitelji književnosti i prirode razmjenjivali su dojmove zakazujući ponovni susret dogodine na punoljetnom, osamnaestom susretu Badavca. (L)

Dvadeseto hodočašće hrvatske vojske i policije

“Zdravo Marijo, kraljice mira” geslo je pod kojim se održalo 54. međunarodno vojno hodočašće u Lurd

LURD Nakon molitve koju je predvodio vojni biskup u RH Juraj Jezerinac na Zagrebačkom velesajmu 8. svibnja pripadnici hrvatske vojske i policije krenuli su na 20. jubilarno hodočašće u Lurd u sklopu 54. međunarodnog vojnog hodočašća. Osim vojnika i policijaca te vojnih i policijskih kapelana, tu su bili i hrvatski branitelji, predstavnici Državne službe za zaštitu i spašavanje, Pravosudne policije, udruga proizašlih iz Domovinskog rata i hrvatskog vatrogastva te Zrinska garda, Gradska straža Bakar i Turopoljski bandijeri, kao i predstavnici povijesnih postrojbi. Na hodočašću su bili i klapa HRM “Sveti Juraj” i Simfonijski puhački orkestar OS RH.

Svečano misno slavlje 54. međunarodnoga vojnog hodočašća u bazilici sv. Pija X. u Lurdru održano je u nedjelju 13. svibnja. Svečano misno slavlje na kojem se okupilo oko 12 000 sudionika iz 34 zemlje predvodio je kardinal Marc Ouellet u koncelebraciji s domaćinom francuskim vojnim biskupom Lucom Ravelom i još tridesetak biskupa, među kojima su bili i vojni ordinariji RH i BiH Juraj Jezerinac i Tomo Vukšić, te više stotina vojnih i policijskih kapelana. Među sudionicima bilo je i oko tisuću sudionika iz Hrvatske, te 50 iz BiH koji su predvođeni vojnim ordinarijima sudjelovali 12. svibnja u procesiji sa svjećama. Misnom slavlju nazočila su i izaslanstva zemalja članica, iz Hrvatske ministar obrane Ante Kotromanović, ministar branitelja Predrag Matić i hrvatski veleposlanik u Francuskoj Mirko Galić. “Isus s nama dijeli aspekt tajne osobnog odnosa s Bogom, Njegovim Ocem, a ona se temelji na zajedništvu, i to zajedništvu bez granica i u punom povjerenju. Kroz Isusa se ta trojedina ljubav prenosi na čovječanstvo, rekao je kardinal Marc Ouellet, pozivajući hodočasnike da prihvate tu ljubav prema Bogu i žive vjerno i velikodušno.

Hrvatska zastava u Lurdru

“Svjedočanstva bratske ljubavi među Isusovim učenicima koja se nalaze u Svetom pismu ukazuju na čudesnost Božje vjernosti. U nastavku propovijedi kardinal je iznio niz primjera kako se vjernost očituje u svakodnevnom životu, služenju, u zanimanju, a ona posebno dolazi do izražaju u službi vojnika. Vjernost je znak ljubavi, i ne može se živjeti samostalno. Vjernost izvire iz Kristova križa i molitve Crkve. Stoga, ako živimo svoj život vjerno blizu Krista i slijedimo njegove stope,

naša vjernost će cvjetati i postala plodna“, poručio je sudionicima PMI kardinal Ouellet.

Ovogodišnje međunarodno hodočašće odvijalo se pod gesлом “Zdravo Marijo, kraljice mira” te je biskup Jezerinac izrazio uvjerenje da su hodočasnici ponijeli sa sobom divne uspomene, posebno u susretu s ljudima vjere. (IKA/L)

Aktualnost Dobriline misli

Piše dr. sc. Stipan TROGRLIĆ, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar – Područni centar Pula

Onajznačajnijem autorskom radu, njegovu molitveniku *Oče budi volja twoja te vjerskom, kulturno-prosvjetnom i nacionalno-preporodnom* značenju Molitvenika, već je bilo govora. Naslovica prvog izdanja pruža nekoliko osnovnih informacija o sadržaju i karakteru prvog Dobrilina knjiškog uratka. *Oče budi volja twoja! Molitvena knjiga s podučenjem i napuštenjem na bogoljubno življenje, većim delo polag knjige: Isus moja želja od Dra. Alojzija Schlör-a. Iz nemačkoga preveo, mnogimi drugimi molitvami i dodatkom za mornare umnožio Dr. Juraj Dobrila, Professor bogoslovja u Terstu. Trst, Štamparija Lloyda, 1854.* U Molitveniku se tako nalazi i *Molitva za neprijatelje*, što je samo potvrda Dobrilina kršćanskog svjetonazora koji ne isključuje ni neprijatelje, a kamoli čitave narode. To je ujedno najbolji odgovor onima koji su ga proglašavali hrvatskim nacionalistom i mrziteljem Talijana. Mišljenje i važnost ovog molitvenika najjasnije je već iste godine kad je objavljen izrekao Fran Kurelac. U pismu od 7. kolovoza 1854. godine Kurelac hvali njegov rad ističući da u njemu budi zamrlu nadu u pisanu riječ istarskog kraja, a predviđa i ponovna izdanja tog rada. Za Dobrilina života ovaj molitvenik objavljen je u četirima izdanjima. U dodatku pisma šalje mu *aristarchiu* (aristariju), to jest primjedbe na Dobrilin jezik i pravopis.

Dobrila kao pisac i izdavač

Na planu osvjećivanja hrvatskog seljaštva, Dobrila je smatrao da bi za početak dobro došao kalendar, narodni koledar. U pismu Janezu Bleweisu (27. kolovoza 1858.), slovenskom političaru i publicistu, koji je imao iskustva s izdavanjem novina i kalendara, piše da bi se za početak usudio krenuti s narodnim kalendarom koji bi imao prikladan dodatak. Od Bleweisa očekuje pomoć u realizaciji ideje o kalendaru. Međutim, prošlo je čitavo desetljeće dok *Itran - narodni koledar* za

godinu 1869., nije ugledao svjetlo dana. Kalendar je uredio Franjo Ravnik, kapelan u Kastvu, rodom Slovenac, uz finansijsku podršku biskupa Dobrile. U prvom godištu *Istrana*, uz autore Petra Studenca i Medu Pucića, susrećemo i 70 narodnih poslovica, tri basne te objašnjenje uzroka nastajanja groznice u Istri, sve potpisano inicijalima J. D. U pismu Franji Ravniku 28. kolovoza 1869. godine Dobrila je pomalo razočaran s obzirom na realizaciju projekta kalendara (...) *Koledar tiskati, pakogakao koricu kruha Bogu za ljubav razdjeljivati, a većput onakim, kojim nije stalo do našega dara: to je smješno, da nerečem što gorega. Ako nema svetovnjaka u Istriji, koji su rad razprodavati koledara, onda je bolje za čast Slovena po Istriji, da se taj trud odgodi do boljega vremena, ako ga ikad bude. S toga gledišta čini mi se shodnije, da se još jednom stvar pokuša, a to ero ovako; Šeražin u Puli ima novu tiskarnu; on ima i požnanaca po Istriji; mislim, da bi on na svoje troške tiskao koledar, i razprodavao, kad bi mu se rukopis bezplatno ponudio; buduć da bi i taj put bilo to samo pokus (...).* Objavljen je *Itran* i za 1870. godinu, nakon čega se Dobrila okreće izdavanju *Naše sloge*, projekta kojeg se Ravnik nije htio ili nije mogao prihvati. Naknadni Ravnikovi pokušaji da dobije Dobrilinu pomoć za izdavanje još jednog broja *Istrana* ostali su bez uspjeha. Bilo je nejasno je li izdavanje Koledara bilo samo pokus prije objavljivanja *Naše sloge* ili je Dobrilin, dugo vremena pripreman, plan oko koledara propao zbog finansijskih poteškoća, ili je, pak, razlog prevlada-

vanje radikalnije, pravaški orijentirane, političke koncepcije u kalendaru za 1870. bio razlog da je Dobrila obustavio pomoć novom godištu kalendaru.

Dobrilinu opusu valja dodati i brojne neobjavljene rade, od kojih je velik dio zagubljen ili uništen. Antun Karabaić nakon Dobriline smrti 1889. godine objavljuje *Mladog bogoljuba*, u radnoj verziji Dobrila ga zove i *Mali bogoljub*, molitvenik namijenjen mladima, rad na kojem je Dobrila dugo radio, a o kojem je 31. siječnja 1869. pisao Kurelcu da se nada će ga uskoro objaviti, pa ostaje nejasno zašto to nije i učinio. Rukopis *Povijesti Vatikanskog koncila* koju je pripremio do danas, unatoč naporima istraživača, nije pronađen. Dijelovi Dobrilinovih prijevoda *Knjige Tobijine* (*Tobijere*) i *Psalama Davidovih* na hrvatski jezik sačuvani su u Biskupijskom arhivu u Trstu.

Dobrila i Naša sloga

Na Dobrilin poticaj, koji dolazi iz Rima za vrijeme zasjedanja I. vatikanskog koncila, počinju pripreme za pokretanje *Naše sloge*. U trenutku obraćanja Antunu Karabaiću, svećeniku Krčke biskupije, kojeg je uspio pridobiti za glavnog urednika, Dobrila ima razrađen koncept formata, opsega i sadržaja lista, savjetuje ga i po pitanju stilskog i sadržajnog oblikovanja vijesti te reklamnog prostora. Nikola Vorštak, kanonik sv. Jeronima u Rimu, Franji Račkom: ...na staro ljetu 1869. ... godine: *I po mnjenju Dobrilovu (jur davno izrečenom) samo listom moglo bi se Istranskih Slovinah občurati.* (...) Izvrsnog suradnika pronalaži u Matku Bastijanu koji je određene ideje o pokretanju sličnih novina u Kastvu imao prije nego ga je Dobrila kontaktirao. Međutim, Dobrila je, bez obzira na Bastianove ideje, i ranije smatrao nužnim pokretanje novina. Godine 1873. planirao je u *Našoj složi* u obliku podlistka objaviti *Život svetaca*, slovenskog biskupa Antona Slomšeka,

danas

te, po uzoru na knjigu *Umno kletarstvo (Razborito vinarstvo)*, slovenskog autora Josipa Vošnjaka, serijal o vinogradarstvu. Brine se i o detaljima, kao što je broj stranica, priloga, kvaliteta papira i veličina slova.

Dobrila je neimenovani autor brojnih tekstova objavljenih u *Našoj složi* i drugim novinama. Sam se zbog svoje visoke pozicije unutar hijerarhije Rimokatoličke crkve nije potpisivao. Sada je već poznat primjer izvještaja o radu Istarskog sabora iz travnja 1861. Janezu Bleiweisu, a poznato je i da je urednik Sloge Karabaić bojeći se policijske racije tekstove koje je primio od Biskupa uništavao. Dobrila 9. listopada 1870. piše Karabaiću: (...) *Jučer sam poslao dva spisa za Slogu našemu Matku. Sadržaj im je "dosta znamenit"; ako Vam se čini prežestoka koja rieč i izreka, a Vi to popravite. Ja bih rad sam odgovarao za svoje člane, da mi nebi toga kratio moj družtveni položaj. Kad ste Vi uložio svoje poštenje, a i još i sreću svoju, za to treba da ja svoje spise podložim Vašem sudu, i to bez ikakve zamjere (...).* Važnost Dobrile za pokretanje i izdavanje Naše sloge u razdoblju od njena osnivanja do njegove smrti 1882. godine najbolje svjedoči pismo Franje Račkog Strossmayeru 4. veljače 1882. god., dakle, niti mjesec dana nakon Dobriline smrti: (...) *Poslije smrti biskupa Dobrile list „Sloga“ je u čestoj neprilici, pa je on ipak neophodno nuždan, da se narodna svijest u Istri budi. Vitezjić s ostalimi rodoljubi misle izdati dionice za potporu „Sloge“, koja bi se u tjednik pretvorila. I ovde smo nekoliko dionica raspačali. Preporučam i Vam, jer će se samo tako Istra povratiti narodu. Siromah Dobrila radio je koliko je mogao. (...).*

Umjesto zaključka: „Na tragovima biskupa Jurja Dobrile“ razmišljanja prof. dr. sc. Josipa Grbca

Na tribini Područnog centra Instituta Ivo Pilar u Puli, posvećenoj životu i radu biskupa Dobrile, održanoj 26. listopada 2011., prof. Grbac je, pod

gornjim naslovom održao predavanje. Ovdje, uz suglasnost autora, doslovno prenosimo njegovo zaključno razmišljanje. Naš je zadatak danas, o 200. obljetnici rođenja biskupa Jurja Dobrile i 130. obljetnici njegove smrti, postaviti pitanje što je ostalo od Dobriline baštine, koliko su njegova misao i djelo prisutni u životu Crkve i društva. U tom smislu možemo uočiti nekoliko tragova koji ostaju do danas.

1. Vjerski život: *Gratia supponit naturam*
Dobrila je veliku pozornost posvećivao materijalnim pitanjima: suzbijanju siromaštva, borbi za politička prava, potpomaganju đaka i studenata, borbi za opismenjavanje siromašnog puka. On je imao istančanu svijest o tome kako je objektivno nemoguće čovjeku koji u svemu oskudijeva posvetiti se vjerskom životu i kreposnom odgoju. Današnja Crkva ne smije odustati od tada navedene tvrdnje, iako pred njom nije nepismen puk ili masa izrabljivanih siromaha. No, pred njom je kršćanin koji je postao indiferentan, nezainteresiran. Ona se suočava s činjenicom da se moderni analfabetist zove indiferentist. To je “natura” današnjeg čovjeka na kojoj bi se trebala ustaliti “gratia”.

2. Diskriminacija većine?

Biskup Dobrila borio se protiv diskriminacije većine. Kada danas netko hoće uvesti rad nedjeljom, kada hoće stvoriti laicističko društvo i školu, kada zapostavlja obitelj i ostale temeljne vrijednosti, čak u zakonodavstvu, kada hoće Crkvu istisnuti iz svih pora društvenog života, zar to nije diskriminacija većine? Politička i kulturološka diskriminacija većine u vrijeme Dobrile postala je danas etička, gospodarska i vrijednosna diskriminacija većine.

3. Vjera i nepravda

Dobrila je naslućivao da potlačivanje drugih nije samo pitanje etike, nego ide protiv same vjere. Tlačenje drugoga nikada ne može biti opravданo, pa ni zalaganjem za ostvarenje vjerskog zajedništva. Dobrila, kada prokazuje

nepravdu, pa i kada se obračunava s njezinim najkonkretnijim oblicima, simbolično u jednoj ruci drži biskupski štap, u drugoj Bibliju. Biti nepravedan znači činiti istinski grijeh. Ovu baštinu mnogi nisu naučili, ponajmanje moderni tajkuni profiteri koji se diče kršćanskim imenom i pripadnošću.

4 Relativizacija politike

Dobrila se brinuo za promicanje istinskih katoličkih udruženja, čime je pokazao kako istinski kršćanski duh zahtijeva svojevrsnu relativizaciju politike. Na njegovu tragu moramo danas promicati udruživanja ljudi i građana u razne oblike zajedništva koji će biti sposobni politici nametnuti određena rješenja, a ne samo prihvatići, i eventualno kritizirati, ono što nam politika nudi na pladnju.

Dodao bih: kod Dobrile je primjetan istančan osjećaj za stvarnost. Ne zanosi se megalomanskim planovima, niti pred nepovoljnim prilikama očajava. „Ruke Istri, a srce Bogu“, omiljena je njegova uzrečica. Između nerealnog optimizma i blokirajućeg pesimizma Dobrila je bio realist, imao je osjećaj za mjeru, i ovisno o situaciji, bio je lukav kao zmija i bezazlen kao golub. Činjenica da je bio visoki dostojanstvenik Katoličke crkve, univerzalne, nadnacionalne organizacije, nije zamagljivala njegov nacionalni i zavičajni identitet. Naprotiv, nadahnuće za svoje «dokalno», zavičajno-nacionalno djelovanje nalazio je u opće humanim biblijskim načelima. Parafrasirajući riječi jednog poznatog suvremenog sociologa da je istinski susret s drugim/dručnjim identitetom moguć tek ako imamo vlastiti identitet, možemo reći kako je biskup Dobrila imao jasno profiliran vlastiti identitet, i zato se istinski i s poštovanjem mogao susretati s drugima, različitim od sebe. U tom smislu Dobrila je aktualan i danas za nas u Istri i Hrvatskoj, u očekivanju skorašnjeg ulaska u EU.

Pula pod vlašću

Dok je u Parizu trajala mirovna konferencija o sudbini Istre, u Puli su se izmjenjivale masovne demonstracije čas Hrvata, čas Talijana tražeći priključenje Pule i Istre vlastitoj zemlji.

Piše Stanko Josip ŠKUNCA

Uvremenu od dolaska talijanske vlasti 1918. do kraja II. svjetskog rata pulska je katedrala bila dva puta ozbiljno devastirana. Prvi put u jesen 1923. kad su u požaru stradali pjevalište s orguljama iznad ulaznih vrata i krov glavne lađe, i drugi put 1944. kad je za savezničkog bombardiranja srušen cijeli sjeverni zid prema moru, trijumfalni luk i nove Masconijeve orgulje. U vrijeme jedne i druge obnove za službu Božju korištile su se crkve Gospe od Milosrda i sv. Franje. Prva obnova (1924. – 1927.), pod vodstvom stručnjaka Ferdinanda Forlatija i ing. Guida Brassa, koja je uključivala i arheološko istraživanje, financirana je od talijanske države, a druga (1945. – 1947.), još zahtjevnija, sredstvima saveznika. U prvom zahvatu završena je i kamena obloga klasičnog renesansnog pročelja započetog još početkom 17. st. Tom je prigodom također izgrađen župni stan s trijemom u spomen poginulima u Prvom svjetskom ratu. Pri izradi trijema iskoristišteni su stupovi baptisterija Katedrale porušenog u doba Austrije. Teško devastirana Katedrala obnovljena je ugovornom 1946., ali nije odmah predana Crkvi. U zračnom napadu saveznika 1944. bombom (koja nije eksplodirala) pogodena je i tadašnja skromna župna crkvica sv. Josipa, otaca konventualaca, i napravila veću štetu na krovu. No, pala je ispred samog oltara i ubila mladog svećenika fra Graziana Zanina, koji je upravo htio skloniti Presveto na sigurnije mjesto. Kad su početkom svibnja 1945. partizani oslobodili Pulu, da prikriju svoje pravo lice, htjeli su oslobođenje proslaviti i na vjerskoj razini misom zahvalnicom u crkvi sv. Antuna 13. svibnja. Svečanu svetu misu na staroslavenskom jeziku s pjesmom «Tebe Boga hvalimo» predvodio

je mladi vlč. Ratimir Beletić, kapelan u Katedrali. Na misi je bilo dosta partizanskih glavešina i predstavnika vlasti sa svim mogućim barjacima pa i onim crvenim. Talijanski fratri bili su samo promatrači. Onih dana razbijena je mramorna ploča s latinskim natpisom iznad vratiju crkve sv. Antuna postavljena 1939. u spomen 10. obljetnice Lateranskih ugovora. Ploča je uklonjena jer se u njoj spominjao i „dux Mussolini“. Misteriozno je ostalo stradanje vlč. Beletića. Osim službe u pulskoj katedrali, on je u vrijeme savezničke vlasti imao na brizi i župu Raša kamo je putovao motociklom te je na putu morao prolaziti demarkacijsku liniju s rampama, tzv. blok. Dana 4. siječnja 1947., vraćajući se iz Raše, zaustavio se na jugoslavenskoj rampi, a onda krenuo želeći proći i onu savezničku koja je ugovarnom stajala otvorena. No, pred sam njegov prolaz stražar je spustio rampu u koju je svećenik udario glavom i na mjestu ostao mrtav. Ostaje tajna je li to bio namjerni čin namješten propartizanskom svećeniku.

Razrušeni grad

Kao što rekoso, jugoslavenska je vojska zauzela Pulu početkom svibnja 1945., ali se već 12. lipnja, na temelju dogovora saveznika i jugoslavenskih vlasti, morala povući na liniju Medulin – Valtura – Galižana – Vodnjan. Ovakvo stanje potrajalo je do polovice rujna 1947. U ovo vrijeme trebalo je normalizirati život u gradu koji je bio 80 % razrušen. Stanovništvo se dalo na raščišćavanje ruševina, obnovu, popravak i gradnju porušenog. U gradu je vladala velika oskudica u hrani, odjeći i drugim potrepštinama. Crkva je u to vrijeme u Puli iz donacije Sv. Stolice («minestra del Papa») dnevno dijelila

Biskup
Dragutin Nežić

stotinjak obroka siromasima. Dok je u Parizu trajala mirovna konferencija o sudbini Istre, u Puli su se izmjenjivale masovne demonstracije čas Hrvata, čas Talijana tražeći priključenje Pule i Istre vlastitoj zemlji. U ovo vrijeme biskup Radossi je teško obavljao svoju službu jer je morao prelaziti demarkacijsku crtu gdje je pretraživan i veoma ponižavan od jugoslavenske vojske, u selima je ometan prigodom podjele krizme, a u Filipani jedva izbjegao fizički napad. Jednom su mu čak postavili zamku na cesti te je autom naletio na izrovanu cestu i bio ranjen. Nakon toga ponajviše je boravio u Puli i spremao se na odlazak u Italiju. God. 1946. predvodio je veličanstvenu tijelovsku procesiju od Katedrale do svetišta Gospe od Milosti u Šijani. Dana 18. kolovoza 1946. bolno je opratio na posljednje počivalište 63 Puljana poginulih od velike eksplozije ratnog materijala na kupalištu Vargaroli. U pogrebnoj riječi nije se ustručavao predbaciti savezničkoj vojsci nebrigu oko čuvanja opasnog eksplozivnog materijala.

«L' esodo» – odlazak Talijana

Budući da su 10. veljače 1947. na Pariškoj konferenciji saveznici Istru većim dijelom dodijelili Jugoslaviji, Talijani su od svojih vođa pozvani na

saveznika (1945-1947)

pustiti Istru. To je «iz pastirske ljubavi» odlučio i biskup Radossi ne vodeći računa da nije bio biskup samo Talijsana. Dana 8. VII. 1947. pismom se obratio svećenicima da im priopći svoju odluku, a njih potiče da to isto učine. Za svog izaslanika u Biskupiji ostavlja bolesnog mons. Antonija Bronzina, Porečana, dok Sv. Stolica ne imenuje administratora. Biskup je svoju dijecezu napustio u suglasju sa Svetom Stolicom koja ga je već iduće godine imenovala nadbiskupom Spoleta. On se i dalje zanimao i zauzimao za svoje raspršeno stado, za svoje «profuge». Umro je u Padovi 1972.

Talijani su svoje masovno napuštanje Istre i Julijanske krajine nazvali l' esodo (lat. exodus) uspoređujući ga s biblijskim događajem iz Starog zavjeta, kad su Izraelci kao narod napuštali egipatsko ropstvo i uputili se prema Obećanoj zemlji. Dok su u Parizu trajali pregovori o granicama u Istri, Talijani su gajili velike nade da će im ostati barem zapadna Istra s Pulom i Trstom, ali kad su pregovori završili prihvaćanjem francuskog prijedloga, nastala je panika i veliko razočaranje koje nisu mogli preboljeti. Tada je od njihovih vođa pokrenuta velika propaganda za masovno iseljenje iz Istre u pustoj nadi da će velike sile možda u zadnji čas promjeniti svoju odluku. Promidžba je bila tako velika da je u Puli postojala parola «partire o tradire – otići ili izdati». Kalkulacije o broju onih koji su napustili svoja ognjišta različite su i teško je doći do vjerodostojnih podataka. Prva skupina Talijana, osobito državnih dužnosnika, otišla je iz Istre nakon kapitulacije 1943. padom režima, zajedno s vojskom koja se povlačila iz Dalmacije, i dolaskom partizana. Druga je otišla završetkom rata svibnja 1945., dok se najmasovniji odlazak dogodio tijekom 1947. godine nakon odluke saveznika o granicama. Pri iznošenju broja onih koji su napustili naše krajeve treba imati na umu da se u isti koš trpaju svi koji su otišli iz Dalmacije, Rijeke, Cresa i Lošinja, istarskog poluotoka i Julijanske

krajine, kao i Hrvati koji su otišli iz straha pred komunističkim režimom. Svi zajedno nazvani su esuli - izbjeglice. Ne ulazeći u sve moguće kalkulacije o broju iseljenih, razboriti istraživači zaključuju da se radi o otprije 200.000 ljudi autohtonog pučanstva, što je zaista veliki broj. Najviše se taj odlazak osjetio u Puli iz koje se iselilo više od 30.000 stanovnika. Stoga je ovaj grad nakon egzodus-a izgledao kao «grad duhova» s nekoliko tisuća stanovnika. Tijekom 1947. izmjenjivali su se veliki talijanski brodovi i odlazili krcati ne samo ljudima, nego i pokućstvom i svim onim što je bilo vrijedno u kućama. Odvozili su se i strojevi iz industrijskih pogona, sve što se dalo iščupati, kao npr. iz brodogradilišta i elektromlinia. U tim valovima odlazili su i talijanski svećenici, koji su izbjeglicama na putu bili jedini skrbnici i zaštitnici te s njima dijelili sve nedaće do odredišta, do izbjegličkih naselja diljem cijele Italije. Slično su odlazile i redovnice kojima je oduzeta djelatnost u bolnicama, domovima za djecu i starce i dr. Istarske iseljenike njihova braća Talijani nisu svugdje dočekivali raširenih ruku, nego ih prijezirno promatrali kao sluge fašizma. Godinama su se raseljavali i odlazili u druge zemlje, dok su neki još dugo siromašno živjeli u barakama. Jedan broj Istrana naseljen je u okolici Trsta gdje su im podignuta naselja i duhovni centri.

Crkva i franjevački samostan sv. Antuna u Puli

Kao što rekoso, saveznici su uglavnom obnovili teško oštećenu Katedralu, ali kad su u rujnu 1947. grad predali jugoslavenskim vlastima, još nije do kraja bila završena. Prozori i vrata bili su provaljeni, iznutra je bilo dosta kamenih ulomaka. Još 1949. gradske su vlasti u njoj sušile kukuruz. Nakon protesta mons. Nežića, to je uklonjeno, a dovršenje radova preuzeo je Konzervatorski zavod u Rijeci i Muzej u Puli. Konačno je u kolovozu 1951. biskup Nežić blagoslovio Katedralu uz svečanu pontifikalu misu. Bila je to vjerojatno prva služba Božja na hrvatskom (i talijanskom) jeziku u povijesti pulske katedrale. Kad je u srpnju 1954. posvetio kameni nepomični oltar, u koji je stavljena urna s mučeničkim i svetačkim kostima, Katedrala je bila potpuno ispunjena na veliko zadovoljstvo biskupa i klera.

Bolesti vena: Varikoziteti

Pojavi proširenih vena pogoduju starost, poslovi kod kojih se dugo stoji ili sjedi, trudnoća i prekomjerna tjelesna težina, ali i različita oboljenja srca, pluća te bolesti jetre.

Piše mr. sc. Andrej ANGELINI, dr. med.

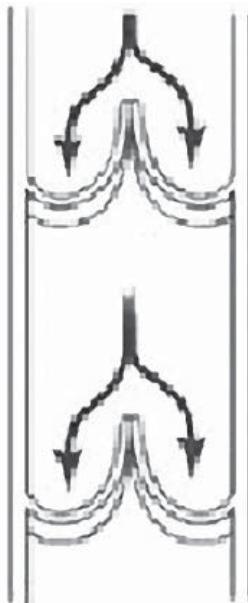
Vene su krvne žile koje dovode krv prema srcu, bez obzira na kvalitetu krv! Time je kretanje krvi u venama suprotno djelovanju sile teže što pogoduje pojavi poremećaja venske cirkulacije. U venama krv, dakle, teče u suprotnom smjeru nego u arterijama, pa vraćanje krvi u srce ovisi o složenom mehanizmu, tzv. mišićno-venskoj pumpi, koji ju "tjera" od periferije ka srcu. Kod većine velikih vena, strujanje krvi prema srcu podržavaju i zalisti smješteni na unutarnjoj stijenki, koji poput ventila omogućavaju jednosmjerne gibanje krvi prema srcu. Vene nogu dijele se na duboke, površinske i one koji ih spajaju, tzv. perforantne vene. Duboke vene smještene su u dubini, između mišića, dok se površinske nalaze ispod same kože i njihova se mreža uglavnom dobro vidi. Kod opterećenja i oštećenja venskih zalistaka nastaju promjene koje se na površini kože primjećuju kao proširene vene.

Tijekom života, pod utjecajem različitih čimbenika, može doći do slabljenja venskih zalistaka i tada krv zaostaje u donjim dijelovima tijela, pritišće venu stijenku i dovodi do stvaranja proširenja površinskih vena, tj. pojave varikoziteta. Ako se ne reagira na vrijeme, s vremenom dolazi do oštećenja i dubokih vena, krv sve više zaostaje i nastaje venska staza.

Ukoliko tegobe ne popuštaju, povećava se propusnost kapilara te dolazi do razvoja otoka, i to najčešće u predjelu gležnjeva. Koža na tim mjestima postaje stanjena, a zatim sjajna i suha, često uz izražen svrbež. U tim uvjetima čak i blaga ozljeda dovodi do stvaranja kroničnih rana koje vrlo teško ciječe. Porast unutarnjeg tlaka u venama slabiti stijenku vena, a njihovi oslabljeni

zalisci više ne obavljaju svoju funkciju, stoga se krv vraća natrag pa se vena širi, grči i otiče. Pojavi proširenih vena pogoduju starost, poslovi kod kojih se dugo stoji ili sjedi, trudnoća i prekomjerna tjelesna težina, ali i različita oboljenja srca, pluća te bolesti jetre.

"Umorne i teške noge" normalno

varikoziteti

Osobe s proširenim venama često se žale na "umorne i teške noge", bolove u potkoljenicama, grčeve u nogama, žarenje, pekanje i svrbež. Zahvaćena je noga obično i otečena. Smetnje se pojačavaju na toplini, a popuštaju tek nakon mirovanja u ležećem položaju. Komplikacije su kod tako promijenjenih vena česte i mogu se javiti kao: upale (tromboflebitis), tromboza, stvaranje rana (ulkus) i krvarenje. Trombi se lako mogu otkinuti i krvotokom dospijeti u pluća te izazvati po život opasnu plućnu emboliju.

Počevši od pojave prvih znakova proširenih vena, mora se započeti s mjerama koje će usporiti daljnji tijek bolesti, a time i spriječiti komplikacije. Opća je preventivna mjera prije svega izbor zanimanja koje ne zahtijeva naporan rad u stojećem položaju ili, ako je to nemoguće, može pomoći nošenje elastičnih zavoja ili čarapa i podizanje nogu pri sjedenju. Prevencija znači i

dovoljno tjelesne aktivnosti, pogotovo one koja pojačava rad mišićne pumpe nogu, a to su npr. hodanje, vožnja bicikлом ili plivanje. Treba izbjegavati tople kupke i izlaganje vena suncu, a primjenjivati tuširanje mlakom vodom te nanositi u tankom sloju venoprotективne masti (heparinska mast).

Liječenje varikoziteta: kompresivne čarape, sklerozacija (ubrizgavanje sklerozatne tekućine ili pjene u venu koje se nakon toga zatvore), laserska ablacija varikoziteta, klasično kirurško liječenje i u novije vrijeme rekonstrukcija valvularnog sistema ugradnjom silikonskih umetaka.

Ukoliko imate problema s proširenim venama, javite se izabranom liječniku ili angiologu koji će prepisati odgovarajuću terapiju. Ukoliko je potrebna sklerozacija ili operativno liječenje, izabrani će vas liječnik uputiti vaskularnom kirurgu.

Ćakule pod ladonjon

BERTO (študente): Ne moren zabití kako mi je lipo bilo na susretu mlađih u Sisku. Sta san u dugo fili mojih vršnjaki, i mlajžih i starijih, ki su čekali za se ispovidati. Ke lipi osićaj – pokajati se za sve grihe i propuste, a nabere se tega...

PJERO (školante): Ča dužje čekaš u redu to se lipše čutiš potle ki istreš grihe. Čuješ se lak kako viške, kako razleteni tić. A vrh svega bila je maša!

BERTO: Toliko mladosti iz cile naše lipe Hrvacke i iz drugih držav na kupu da mole i budu u isten veselu, hodeći za svitlon kí nan daje Isus... Ke lipota i draginja!

PJERO: Bilo nan je kako da smo došli poli najbojih pretelj kad su nas primile familije u Sisku, širokoga srca i udoprte duše za bližnjega.

BERTO: Vidiš na konkretnen primjeru da ni važno ono materijalno nego ča u srcu nosiš. I još se je jedanbot potvrdili ono – ča manje imaju, to imaju veće srce za drugega.

PJERO: To svitlo Kristovo za kojín smo hodili na susretu mlađih prenešeno je najlipši način na duhovsko bdjenje mlađih u Rovinju. Napro su vitalne te rovinjske mladice KUMIja.

BERTO: Tako nan je potribna ta friškina, ti optimizam.

PJERO: Nima svijzine, bistrine ako se ne vrnemo na naše korene, izvore naše. Za stopami naših starijih.

BERTO: Bija san ja z nikoliko mojih kumpanjoni zadnje nedije maja na Badavci. Ti moren reći, ništo prelipio i vanredno. Lipa priroda, tići, umitniki iz svih kraji Lipe naše. I štijenje lipih riči jezika našega, na tragu Istarskoga razvoda, pak pisme, slike, druženje. Svaki najde ništo za sebe, i starij i mlajži.

PJERO: Jako je važno da uključe nas mlade. Magari znamo već boti prekrdašti, zgubiti pravu miru. Me je sran ča su priredili moji maturanti. Grdo je bilo za vit vnomliki majni fforet, muku ča su razmazali po sebi... a na drugi kraj judi nimaju ča jisti...

BERTO: Su se ben kalmali i uhladili na državnoj maturi. Tuže se da je državna matura hrvackega jazika jako teška, i malo tega da se more najti u užbeniki.

PJERO: Mi se pra kako da bi stili ud nas učiniti polupisane hlapce, pokorne klimavce ki će ugađati velikima, ki neće misliti svojon glavon i neće imati svoje ja.

BERTO: Da nas ne tuka kako i naše starje da, zuz tako lipu i bogatu zemju, moramo hoditi van i iskati zaposlenje po svitu; a da nismo gospodari u svojoj hiži...

PJERO: Ne daj Bože tega.

Alojz Štoković: Crnogorsko nasljeđe u Istri

Iz tiska je izašla monografija dr. sc. Alojza Štokovića: Crnogorsko nasljeđe u Istri (PEROJ – nove spoznaje oko doseljavanja i udomljavanja Crnogoraca 1657. – 1816.). Knjiga je neznatno izmijenjena doktorska disertacija koju je autor izradio i obranio na Filozofskom fakultetu u Osijeku pod mentorstvom prof. dr. sc. Milorada Nikčevića. U predgovoru knjige dr. Nikčević između ostalog piše: „...dr. sc. Alojz Štoković u svojim težama interdisciplinarno i s različitim uglova prikazuje postanak, djelovanje i specifičan način života crnogorske enklave u Periju u Istri, na tadašnjem hrvatskom etničkom području pod društvenom i političkom upravom Mletačke Republike. Specifičnost interkonfesionalnih odnosa na tom prostoru s međusobnim konfesionalnim prožimanjima i poteškoćama izvrsno oslikava i analizira monografska studija autora, a što predstavlja novi doprinos interkonfesionalnoj i kulturološkoj strukturi hrvatskog istarskog povjesnog i etničkog prostora te uvelike obogaćuje hrvatsku historiografiju i kulturologiju, a što sigurno doprinosi pozitivnom vrednovanju tradicionalne hrvatske, katoličke i nacionalne tradicije i orijentacije, tzv. konceptu današnjih europskih i globalizacijskih integracija.“

„Studijski rad dr. sc. Alojza Štokovića svojim obimom, tematikom i znanstvenom akribijom predstavlja relevantno znanstveno djelo iz područja povjesnih i humanističkih znanosti, koje može potaknuti i druge znanstvenike na istraživanje sličnih tema iz nacionalne, kulturne i vjerske povijesti hrvatskog etičnog i nacionalnog prostora, a koje su zbog poznatih političkih i društvenih prilika u nedavnoj prošlosti bile prešućivane ili marginalizirane.“

Monografija je podijeljena u jedanaest poglavlja, opseg je 310 stranica i preko dvadesetak slika ilustrativnog materijala.

Izdavač:

CKD "M-M" i HCDP "Croatica - Montenegrina" RH, Osijek

Institut za crnogorski jezik i književnost Podgorica

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIĆ d.o.o., Pazin, narudžbe tel. 052/ 624 342

Prodavaonice: * PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/ 621 082

* PULA, Dantelov trg 1, tel. 052/ 216 498

Duhovsko bdijenje

ROVINJ Već 15 godina u Rovinju, u župi sv. Eufemije, Katolička udruga mladih Istre (KUMI) organizira Duhovsko bdijenje. Proslavili su rođendan Crkve u zajedništvu sa svojim svećenicima, sestrama uršulinkama i vjernicima iz nekoliko župa. Bdijenje je započelo Večernjom molitvom iz Časoslova, a kapelan vlč. Marijan Lindić predvodio je Pokorničko bogoslužje. Slijedila je ispovijed u nazočnosti više svećenika. Za trajanja ispovijedi bilo je klanjanje, a u 23 sata krenula je procesija sa svijećama, kao uvod u svetu misu koju je predvodio vlč. Darko Zgrablić. Cijelo bdijenje glazbeno je animirao zbor mladih. Na kraju su mladi pripremili agape, na što su svi bili pozvani. (L)

Sljedeći broj Ladonje izlazi 15. srpnja

Dobra ruka: Željko Ilijašić, Francuska 300 kn